

I NGULILO YA KIPĀNGA KYA SMIRINA

Nkinde-bōsa Gwalwimiko Tāta, uswe tuli bahobofu fiyo ikilo iki ukumanya ukuti uswe tuli nabo m'bundu bwitu u Bumi ubusitakufwa. U Būmi bwa Kyala gwītu bupāgulīgwe ni ndimi sya moto nukwitugasya pa kila gwa bēne, kangī abene bosa baalisusigwe na Mbepo Mwikemo nukwanda ukuyoba ni ndimi isingi bo Mbepo aabapele abene u buyobelo. O Tāta, mūmo uswe tukukupalisya Ugwe ukuti Ugwe naloli gwaliyabenie Gwimwene pakati pa Kipanga. Yo nongwa u Ntwa gwītu āyobīle, “Iisiku lila umwe mwisakumanya ukuti Une ndi mwa Tāta, kangī u Tāta mwa Une, Une mwa umwe, kangī umwe mwa Une.” Mumo u Kyala gwa Kumwanya ikwitugala pakati pa bandu Bake! “Nkabalilo kanini kangī ikisu kitisakumbona Une kangī mma, lōli umwe mwisakumbonaga Une, kabuno Une ngwisakuyaga na umwe, mope nkati mmyinu ku bumalikisyo bwa kisu.” Ukusuluka ukukīndamo i ngulilo yiliyōsa ya kipānga Ugwe kuyaga apa, yulayula mmayolo, umwīsyūgu, na bwilanabwila, kangī uswe tukumanyaga Ugwe ukwisila mu mbombo isi Ugwe kubomba. “Ifimanyilo ifi fisakukongaga abene aba bikwitika.”

² Ntwa, ukukēta u—ukukēta u bunosye bwa syōsa ingulilo, akabalilo kitēndékisye ukumalika kangī Syēpwa ikwingilamo. Tāta Kyala, uswe tusangalwike fiyo ukumanya ukuti uswe tukwītūgāla mu basyaleko bala umwīsyūgu; tukukētēsya imyumi gyitu nu kuketa u luko lwa fyakulonda ifi uswe tulinafyo, ifyakulonda ifi uswe tuli nafyo, kangī ukuketa ukuti u Mbepo Mwikemo egile ukupoka. Kyala, umundu aligwesa mu Kuyapo kwa Bwakyala ikilo iki alisyaganiaga ingulilo sya kipanga isi sisisi uswe tukwitugasyamo nukubopa mbibimbibi kwa Ntwa Yeso, kabuno ikylene kyo pabwelu fiyo kisimbigwe, ukuti, “I Ngamu ya Ntwa yo sōnge iyamaka, abagolofu bikubopela mu Kyēne kangī bikupona.”

³ O Kyala, isaga ikilo iki nukupaka u bundu bwitu, Ntwa. Twala abēmbēli, O Ntwa, aba bo fiyo basofanike; keta i ng'osi imbelakisa, Ntwa, abēne batikumanya ikya kwitika; silipo ingōlo sya batimang'osi ukufuma kulikosa. Uswe tukusuma, Tāta, ukuti abēne bisa kupilika u Ntimi unkulumba yula ugwa ntimo, u Ntwa Yeso, u Mbepo Gwake unkulumba ikuyoba ikilo iki, yoba, “Mwana gwa Une, isaga kwa Une kangī Une ngukupaga ugwe Sabata, u Butusyo ubu bukumyatika ugwe ku bumalikisyo bwako ubwa Syepwa.” Komma ukupūsanisigwa palipōsa pa kisu bo uswe tukukēta akabalilo kakumalika lilino.

Tupaga icyene, Tata. Yoba ukwisila mu njobi, pilikisya ukwisila mu mbulukutu sya bene aba bikupilika, kabuno uswe twesa tukupilikisya. Mu Ngamu ya Yeso uswe tukusuma. Ameni.

⁴ Mulitugasya. Lilino, ikilo iki uswe tukufunda ku ngulilo ya kipanga yakibili. Une ngukëta bingi ba bene bikwëga utusimbe ni findu, kangi iyo yo nongwa une ngulönda ukutëndëka iki kyapabwelu akabalilo kalikösa.

⁵ Lilino, ingulilo ya kibili ya kipanga yäkoleligwäga i ngulilo ya kipanga ya Smirina. Kangi icyene kilinkuyapo pa buyo, i Ngulilo ya Smirina, yätwäligwe nkabalilo kalakala i Ngulilo ya Efesi yilinkusöka panja. I Ngulilo ya Efesi yäli ukufuma A.D. 55 ukubuka ku A.D. 170. Ingulilo ya Smirina yikwisa mula ku 170 nu kubüka ku 312. I kipanga iki kyo kipanga kifwimigwe; kila kikyö iki kikufwala ingiga ya u mfwila, kyo kipanga kya lukubilwo. Kangi u lufingo lwa Kyala ku kyene, ku Kipanga Kisaligwa mu kyene, kyäli ukupa icyene ingiga ya Bumi.

⁶ Ikipanga kilikyosa kyäli nu *lutondwa* ulu lwäkoleligwe nkiboko kya Kyala, iki kyälililile “u ntumigwa” ku ngulilo ya kipanga yila. Ikinunu ukukinda-fyosa iki une näbagile ukwinogona kyäli ntumigwa ku ngulilo ya kipanga kya Efesi (panongwa yakuti i Bängéli litikuyoba ukuti abëne bo ba ywani) äli Pauli; panongwa yakuti umwene äyëngile ikipanga kya Efesi kangi äli ndumbilili gwa ngulilo yila iya kipanga; iki kyatwele u Bwelu ku Kipanga, iki Mwikemo Yohani alyegile icyene ukufuma pala. Kangi polelo Polycarp, kangi ukukindilila päsi. . . Polycarp, ndigi, ukukindilila päsi.

⁷ Lilino, i Ngulilo ya Smirina, une ngwitika na fyösa i. . . ifi une näbagile ukwäga, äli Irenaeus. Kangi lilino une ngulonda ukubapa umwe inongwa fiki une nsalile Irenaeus mbuyo bwa Polycarp. Lilino, kifuki bösa abapüti bikulönda ukwänogona (kangi abamanyisi ba i Bängéli) ukuti u gwändumi äli Polycarp. Polycarp aali mfundigwa gwa Mwikemo Yöhani, ikyo kyo kyabwanaloli. Kangi Polycarp alinkumiata. . . umwene— umwene aali mfwila, abene balindasile umwene mulamula mu ndumbula nukungoga umwene. Lilino, loli umwene ali nnyambala unkulumba, unnyambala umfumuke, unnyambala gwabunyakyala, unnoge. Kisita kwilamwa yumo mwa Bakristi abakulumba ukukinda bosa aba uswe twalimo nabo siku. Kangi kakalipo nakamo aka ugwe ubagile ukuyoba ukulwana nu bumi bwake.

⁸ Inongwa iyi une näsalile Irenaeus: panongwa yakuti une ngwitika ukuti Irenaeus äli kifuki fiyo ku Lisimbo ukukinda u Polycarp äli. Panongwa yakuti Polycarp äligëmekisye luko lwa kubwa ku fündo ya Baroma iya kutëndeka i kipängänio kimo. Kangi—kangi Irenaeus äli nubukafu ukulwana ni kyene, umwene naloliloli alinkukemela icyene. Kangi polelo, mumo uswe twesa tukumanyila, inongwa ingulumba yikwisa ku

Lukomano lwa Nicene; yimo mwa nōngwa ingulumba-fiyō yāli kali Kyala āli batatu pamo Kyala āli *yumo*. Kangi Irenaeus ālyegile ulubafu ukuti Kyala āli Kyala, lilino, Yumoywene ntiga.

⁹ Une mbagile ukubala ukufuma ku *Ba Tāta Bākufuma-Nicaea*, umpuguto gwakwanda, ilyāni 412, itolo akākwardisya kanini; linga umwe mukulonda ukusimba, umpuguto gwakwanda gwa *Ba Tāta Bākufuma-Nicaea*. Kangi pa lyani lya kalongo-na-mabili, kangi ilyene lyo...Linga umwe mwalondaga u mpuguto gula, ilyene lyo kiyabo kyabumalikisyo kya mpuguto butatu. Umwe mwābagile mubagile ukubala ikīndu kyōsa; gilipo imitu mīngipo gya ilyēne, pamo amabayobo mīngipo. Lilino une ngwānda ukubala kulakula ku bumalikisyo—kulakula ku bumalikisyo malongo-mabili, malongo matatu ga ilyēne. Une ndisakubala ilyene lyosa, loli itolo kiyabo kya ilyene:

“Fyōsa ifiyobelo ifīngi bomūmo ukuya...fikutwāla pānja i lipālo lya kimo kangi i Kīndu kilakila;” (Muketile, umwene ikugela ukuyoba iki abene balinkunkolela Umwene, ‘Tata, Mwanundumiana, kangi u Mbepo Mwikemo,’ kangi umwene alinkuti, “Ago go *mapalo*, komma ingamu-nyīngi, amapalo ga Kindu Kimokyēne.” Ikyo kyo katikati iki uswe tukumanyisya pōpe umwīsyūgu.) “ukuya, kuli i kyakwēgeléla” (kangi polelo mu mbraketi) “(mu Kingereza), *U Ntwa gwa Maka, U Ntwa Tāta gwa bōsa, Kyala Mwenemaka, Gwapamwanya Unkīnde, Mpele, U Ntēndeki*, kangi i kindu bo ikyo. Isi sikaya ngamu na mapalo ga buponjoli bwa findu ifikindanekindane, loli sya yimo kangi yulayula,” (Ameni!) “ni ngamu ya iki u Kyala yumoywene, Tāta, yo...Umwene—Umwene yuyo ifindu fyosa ifi...ikupa ku bōsa i...ifya buyeko, ikyākutūla kya buyeko bōsa.”

¹⁰ Irenaeus ikuyoba ukuti “Amapalo gosa aga gikōnganisigwa mu Ngamu yimoyene, pāsi pa Kyala yumoywēne, kangi agēne go itolo mapalo ga iki Umwēne āli.” Umwēne āli Liluba lya Sharon. Ikyo kyo iki Umwēne āli. Ilyo lyo lipalo. Umwēne āli Lutondwa lwa Ndubunju. Umwēne āli Alfa. Umwēne āli Omega. Ago go mapalo ga iki Umwene aali. Umwene aali Tata. Umwene aali Mwanundumiana. Umwene aali Mbepo Mwikemo. Loli alipo Kyala *yumoywene*. Kyala yumoywene, kangi i Ngamu Yake yo Yimo. Kangi iyo yo nōngwa ukuti une nālīnogwīne Irenaeus āli ntalusye mu bwāke—mu bwāke ubukētēsye apa, pamo ubulīngānio bwa Lisīmbō.

¹¹ Ikindu ikingi iki une ngulonda ukubala kwa umwe, ikyene kikwagigwa mwa buku: *Ngimba Ikyene Kyabonike Bulebule?* Kangi iki kyo ukwisila mu bafundasyambukulu. Kangi, *Ngimba Ikyene Kyābonike Bulebule?* na R. C. Hazeltine, isyambukulu sya fipanga fyakwanda. Kangi apa pa lyani 180: “I Fyabupi Fyamwambepo Nkabalilo Ka Irenaeus, A.D. 177 mpaka 202.” Lilino, inongwa iyi une ngwandisya iki, ikyene kikubuka pa tepi,

umwe muketile, kangi—kangi ikylene kisa kusosigwapo ukubuka pa mabuku:

“Ikyène kyāli mu kabalilo ka Irenaeus ukuti bīngi ba kipānga kya Batumigwa kya France bāli na fyōsa ifikūngilwa fya Mbepo Mwikemo.” Kila kyāli ukufuma ku mwēne ukumanyisa, muketile. “Irenaeus gwakipanga ku Lyon,” uyo yo Lyon, France, “āyobīle mu ndimi. Ukwēne kukāli kwakusābūka ukukēta yumo umfwāno ukugomokelesigwa ku būmi. Ububūmbulūsyo bwāli—ububūmbulūsyo bwāli kyakuboneka ilisiku lililyōsa mu fyōsa ifyasanio... ifipānga fyanasano kulikōsa.” Ukuti Irenaeus āmēnye akamanyisyilo! “Ifika fyāli pipi-pipi. Mu bwānalōli, ipanga fika fikaalimo siku kisita kubonekēla-pabwelu kwāfika kwa buyepo bwa Kyala pamo mu mboniboni, ukwēlēla kwa mbakasya mu kipeligwa, mu kīka kimo, ukukūmbusya a Bakristi babusasanio ba lisiku lila, abēne bāli bafūndigwa Bāke abaganigwa. Lōli ukufuma mu syambukulu sya iyolo, uswe tukabagila ukutōndōla akabalilo kamokēne ka kusyūsyā a bafwe mu kipānga kyākwānda kya Roma.”

¹² Abo bo bāndu aba batiku. . . batikwīkyēla mu lubafu lumu, abēne bo itolo bikuyoba u bwānalōli. Ikyène kyo basyāmbukūlu.

¹³ Iyo yo nongwa une ngwinogona Irenaeus, panongwa yakuti, umwe muketile, umwēne ālinalo u lwītiko lulalula ulu Pauli na bafūndigwa bālekile kunyuma. Iyo yo nongwa une nisile... ngwitika ukuti umwene aali yo gwandumi gwa kipanga kya Smirina, panongwa yakuti umwene āli... umwene āli nu bumanyisi Bwamasimbo bulabula; kangi ubumanyisi Bwamasimbo bulabula pa lwālo lwa Lisyu lya Kyala bwisakutwala i kindu kilakila akabalilo kōsa. Linga ugwe itolo mbupepe kwegaga akēngēlo ka Kyala nu kubōmba ikylene ku sopelo yila, kali kyo fiki ifipanga fikuyoba, itolo kōngēsya ikyēne itolo mūmo ikyēne kyāyobīle, ikyēne kisakutwāla ikindu kilakila. Kangi ikyo kyo iki Irenaeus ābōmbīle.

¹⁴ Lilino, une ngwinogona ukuti Polycarp āli nnyambala unnunu, pilikisya; lōli une nguyoba ukuti umwēne alīgēmekisye fīyo ku kupāngānia i kipānga, kangi bomūmo a baNikolai bābōmbēlāga. Abene bāpāngāniaga i kipanga, kangi—kangi ukutwala u bukundwe palikimo. Iki kikuboneka kinunu mosa mmahala, loli, umwe muketile, u Mbepo ali fīyo pabutali pankyēni pa fyamahala mpaka i... ugwe ukabagila nu kwīnogōna kanunu ku—ku Mbepo yula. “Aminogono gangu agapamwanya go gapamwanyapo ukukinda aminogono gako,” ikuti Kyala. “Injila syangu sili mmwanyapo ukukinda injila syako.” Popāpo yilipo injila yimoyēne ukubōmba ikyo; itolo kōnga Umwēne ukwīsa mu bulabe bula. Uko ko kutalusya.

¹⁵ Lilino, uswe tubagile ukwinogona, linga ugwe gwabukaga ukufuma apa. . . Linga une nābūkāga ku Chicago ikilo iki, une mbagile ukusōka pānja apa nu kwīyégēla u kampasi, nu kuyoba,

“Lilino unko uswe tukēte, Chicago ikwitūgāsya palapala injila iyi. Umma ndaga, une ngusōkaga ngapo itolo.” Une ngabagila ukusōka pānja ukufuma ku Jeffersonville. Muketile? Une ngufimbilisigwa ukwīyégèla une a māpu ga nsebwe. Kangi kula yiliko—kula yiliko u kwāla. . . injila yigolosigwe pānja ukuti une mbagīle ukubūka ku Chicago mu sala ntāndātu pamo ihana-ibili isya kwēnda ukwisila mu ligali, loli une ngabagila itolo ukutumula injila yiliyosa. Indege yikabagila itolo ukutumula injila yiliyosa; umwēne alinalo u—u lukīndi lwa mbepo pamo ubufyūke bumo ni findu ifi umwēne ikufimbilisigwa ukupululuka, isya madigri gamo aga umwēne ikufimbilisigwa ukusyāla nkati.

¹⁶ Yilipo injila yitendekigwe, kangi Kyala ali ni njila. Kyala ali ni njila kuli i Kipanga Kyake, kuli a bandu Bake. Kangi Umwēne nasiku nalōli ānyonywilēmo Ikyēne ukulagililigwa na bapāpa, bakadinolo, babishopu abakulumba, pamo abakētēla-pamwanya bafyōsa. U Mbepo Mwikemo yo Fundi gwa Kipanga kya Kyala gwabumi, ukukikusya Ikyene. Kangi bōsa u bwikēmō butikubuka kwa kadinolo pamo u mpūti, ukumpela umwēne nyāmbāla mwikēmō mu i—mu kipānga, kalikōsa. Abapāsi balinabo itolo ubwābūke. . . bubwīngi u bwābūke kwa Mbepo Mwikēmō ngati ndūmbilili aligwēsa, ntimi, diakoni, nkyungakyuma, kilikyosa ikingi. Abāpāsi!

¹⁷ Kangi i nongwa abēne bikukikōlēla ikyēne *baNikolai*, mūmo uswe twālinakyo ikilo kyāmmayolo, *baNikolai*, uswe twābulutwile i lisyu pāsi, twālyégile ilyēne ukufuma ku kiGiriki, kangi n-i-c-k-o, lyāsanwīsye *nikao*, ili likusanusya “u kupōnjōla, pamo u kupoka.” Fiki? N-i-c-k-o, Nikolai, *bapāsi*, “u kuponjōla a bapāsi,” kangi ukupoka ikyēne ukwīsila mu kupa abēne u lubātiko lwa banyāmbāla, abapūti aba bābagile ukubamanyisya abēne kangi babagīle, abēne babagile ukwēga inōngwa syābo bēne palikimo. Umo mo mūmo u Lukomano lwa Nicaea lwākoleligwe. Panongwa yakuti bīngi bālīsile palikimo nu kutēndekesya u lubātiko mu Lukomano lwa Nicaea. Uswe tukaya. . . tutikulōnda ukuyoba fingi fiyo pa kyēne, panongwa yakuti ikyo kyo kilo kya Kina, mu Lukomano lwa Nicaea.

¹⁸ Lōli kula ko kūko i Kipanga kya Katolika gwa Roma kyātendekigwe, ukufuma ku kibugutila kya bandu aba bāli bapinduki ba Mwikemo Pauli, na Irenaeus, na Mwikemo Martin, nukusuluka pāsi. Abēne bāli Bakristi bapinduke ku. . . ukufuma ku bwāpānja ukwisa mu Kikristi, lōli balōndāga ukukwāba i kipānga ukugomokela mu bubūmbe bwa Lwītikāno Ulukulu bwa butumigwe, ngati ukuya na bapūti abakulumba, kangi—kangi ikilingo kya batumigwa, bo u pāpa yumo ku pāpa uyungi, u pāpa uyungi. Linga uswe twābagile ukukindilila pāsi ukwisila mu i Bāngéli ili, ugwe kusyagania ukuti ikyo kyo itolo katikati bwanaloli kangi mumo Kyala ākemile ikindu ukufuma ku bwandilo bulabula; kangi i ngulilo ya kipanga ya nkilo

yāmmayolo, yāyobile, “Une nkibengile ikyene!” kangu momumo kyābombile i Kipanga.

¹⁹ Kyala akālondilēmo siku i Kipanga ukwēndēsīgwa na bāndu. Kyala ikwēndesya i Kipanga Kyāke, kangu Umwene ikwēndēsya ikyene ukwisila mu fyabupi fya Mbepo. I fikūngilwa fya Mbepo fili mu Kipānga ukunosya u mbepo. Umwēne alinago amaofesi gabubōmbi mahano mu Kipānga Kyāke. Ikyākwānda kya bēne bo batumigwa, pamo, bamisyoni. Ntumigwa yo bukōlelo ubwapamwanya-ukukīnda ubu buliko, ntumigwa. I lisyu *gwamisyoni* kokuti “yumo ātumīgwe”; *ntumigwa* kokuti “yumo ātumīgwe.” Nongwa yafiki abene basalilemo siku ukukoleligwa ntumigwa, une ngamanya. Loli abene bo batumigwa. Umma ndaga. Batumigwa, abasololi, abamanyisi, abasasanianongwa, abatimi. Lilino, ikyo kyo bubōmbēla-mbombo ubusaligwa bwa Kyala ku Kipanga Kyāke.

²⁰ Polelo mu kipanga kilikyosa ikya pa buyo filipo ifikungilwa fyamwambepo fihano-na-fina ifi fisile pakati pa bandu, ikyo kyo, bumanyi, mahala, ifikungilwa fya bubumbulusyo, ukubomba kwa fika, ukuyoba ni ndimi, ukusanusya kwa ndimi. Kangu ifindu fyosa ifi fikubuka mu mbili guligosa ugwankāya. ‘Kangu u mundu aligwesa nkipanga ali nu butumigwe bumobwene, kangu ubutumigwe bwa pabwēne bula bukubūka palikimo nu butumigwe bōsa, ukuyēnga u Mbili gwa Yeso Kristi. Kangu nasiku. . .

²¹ Lilino, kumbukilaga iki, ukuti apa po. . . Une ngusimbaga ingindi isi ikilo iki. I kipanga kyākwānda, Efesi; Smirina, Peregamo, Tiatira, Sardisi, Filadelfia, Laodikiya. Lilino, kumbukilaga bo iki kikukindilila, ikipanga *iki* kyāli nu bwisusye bwa Mbepo, loli kubumalikisyo bwa ngulilo ya kipanga uswe tukwaga ukuti Ikyēne kyagutigwaga pānja. I ngulilo ya kipānga ingōnge yilikugutila panini ukōngelélāpo; panini ukōngelélāpo; mpaka yimo *iyi*, kālipo itolo akanini akambakasya akatine. “Ugwe uli ni findu finandi,” Umwene alinkuti. O, akabalilo kako uswe tukufika ku yila i Ngulilo ya Kipanga kya Tiatira!

²² Lilino, ukufuma apo ikwisa, Kyala alinkufyusya ugwa kiJeremani ni ngamu ya Martin Luteri uyu āsyutwīsyē i Kipanga ukugomokela kangu. Ikyēne kyālyāndile itolo ukōngelelāpo panini, umwēne ālūmbilīle Ukwikisīgwa; mula ikwisa Martin Luteri, ālūmbilīle Ukwikisīgwa. Mula ikwisa John Wesley nukulūmbilila Ukukemesigwa. Polelo mu ngulilo ya kipanga iyi *apa*, abēne bikwisa palapala ukutalula ukugomokela kangu ku Lōsyo lwa Mbepo Mwikemo kangu, ni fimanyilo filafila ni fiswīgo, fikwisa mulamula ukusuluka. *Apa* po pāpo ikyēne kyābūkilē panja ukukīndamo ifyinja bamia kalongo-na-fihano fya Ngulilo sya Ngīsi. Kangu kula ko kūko i ngīsi ukukinda-syōsa. . . pamo akabalilo ka kipanga ikitali ukukīnda-fyōsa uswe twāli nakyō mu ngulilo sya kipanga. Polelo *apa* po pala ikyene

kikwanda ukwisapo, Ukwitikisigwa, Ukukemesigwa, Ulosyo lwa Mbepo Mwikemo. Kangi i Bångèli Iyåyobile ukuti, “Mu bumalikisyo bwa ngulilo *iyi*, ukuti aba abanini banandi apa bisa kukamatigwa pāsi panongwa yakuti i kipanga kilakila ikya Pentekosti kikwanda ukubomba ikindu kilakila iki abene bālyandile kunyuma *kuno*, baNikolai.” (O Kyala, unko une nkyungege akanwa kāngu kīgāligwe mpaka une ngufika ku kila.) Umwe muketile? Iki une mbaḡile ukukēta kula. Muketile, mpaka ugwe ubaḡile ukukēta apa. Kangi une nisakukunāngisyāga ugwe ukuti u ntumigwa ku ngulilo ya kipanga iyi isakubēnga ifipanga-fipāḡuke. U Mbepo isakufyusya mmwanya nkati a bāna. Ikyēne kyo bwīla kifumila pakuya. Kangi lilino uswe tuli ni . . .

²³ Lilino, linga umwe mwisa kukētēsya iki, mūmo Iyēne yāli ngulumba kuno, yābūkile pānja, kangi kubumalikisyo yilinkukupilila Iyēne injila yōsa lōsa. Polelo Iyene kikwanda kunyuma. Luteri alinkukwaba Iyene kunyuma, Ukwitikisigwa; Ukukemesigwa; Ulosyo lwa Mbepo Mwikemo; kangi polelo kulakula ku kabalilo ka bumalikisyo, umwēne ikupīta Iyēne palapala ukusuluka, mpaka Iki kyo kifuki lōsa kikubūka pānja, kalipo itolo akanini akatine akayabo pala, kangi ako ko kabalilo kāko umwēne ikuywēga ukuti “Linga Umwēne atikutumula imbombo ukuya mbimba panongwa ya Basaligwa, patisakuyapo nu mbili nagumo gupokīgwe.” Muketile? Mwaketa lelo umwe, kulakula ku kabalilo ka bumalikisyo. Lilino bika ikyo mminogono.

²⁴ Lilino uswe tukuyaga pakwanda pa Ngulilo ya Kipanga ya Smirina iyi. Ikyākwānda une ngulōnda ukubulutula ikyēne pāsi apa pa kalatasi yimo iyi une—iyi une ndinayo. Lilino, ingulilo ya kibili ya kipanga ukuya Smirina, kangi une ngwitika umwe mwesa mwisakwitikisania na une (pamo une ngusūbila umwe mukubōmba, pamo mwasinda, mulimōsa) ukuti Irenaeus āli yo lutondwa lwa kipanga kila. Umwēne āli ntumigwa gwa Kyala panongwa yakuti umwēne āpyāḡile ikīsu, mu France (Gaul), ukusuluka nkati mula, kangi umwene ākitike ifipanga, kangi kilikyōsa kya fyene kyākitīgwe pa losyo lwa Mbepo Mwikemo, ukuyoba mu ndimi, ukusyusya abafwe, ukubumbulusya ababine, ukwīmika ifula, nukubomba ifika bwila. Abēne bāmenye ukuti u Kyala gwābūmi ālitūḡésye pakati pa bāndu. Yula āli nnyambala gwa Kyala, panongwa yakuti Yeso āyobile, “Nayumo umundu abagile ukubomba . . .” Pamo, a—a bandu balinkuti, “Nayumo umundu abagile ukubomba imbombo isi pene papo Kyala ayege na yumwene.” Umwene ali yo Nikodemu uyu alimbulile Yeso ikyo.

²⁵ Lilino, a kāya ka bukyulusi; akasōkèla-pānja ka būlisyyi ukubuka ku Lydia kangi ku bwīngilil’ilisuba. A kāya akabutatu mbunywamu-fīyo mu Asia, a kāya kafikilo-sitima. Kāmanyīgwe kuli ubukabi, amatempeli, imiyūmba, amasukulu, mikota na sayansi. Abayuda bītugalāga ku—ku Smirina, kangi

abène basasaniàg'inongwa ku bāndu ba Smirina. Polycarp āli bishopu gwakwānda gwa Smirina. Polycarp na bāngi ababōmbi abasubiligwa bayēngile u lwītiko ulusolofu lwa Kyala mu baSmirina abītiki. Abatata ba kipānga icyāk wānda bikupa ulukasyo lwa Bwānalōli bwa Smirina.

²⁶ Ingulilo ya kipānga ya Smirina, ingamu ya kipānga yāli Smirina, *Smirina*, ndigi, iki kikusanusya “bukali,” mure. Iyēne yifwānikisigwe nu bufwe, nongwa yakuti abène bāfwāga.

²⁷ Ikipanga ikifwīmīgwe, Kyala ābakōlīle abène “bāfwīmīgwa.” Kyala ākētīle pa mabufwīmīgwe gābo, nu kupa ilipyāna ukwikāsya icyēne. Umwēne ākētīle pa ndamio syāke, nu kubapa abène ubupōnjōli pamwanya pa bufwe. Alinkukēta pa bulōndo bwābo, nu kubapa abène ubukabi mu Mwēne. I Kipānga kya Smirina kyākīndīlèmo mu ng'anjo syamoto sya ndamio, lōli, kyāli lūma ulunūnga-kanunu ku Mwēne. Abo bo bala a Basyāle lilino, komma ikipānga kyōsa ikya Smirina; itolo a Basyāle une nguyobelapo. A makalumba *amasiku kalongo aga butolwe* gikusanusya “ifyinja kalongo ifya bufwimigwe bwalilopa-fiyō.”

²⁸ Une ngamanya kali une mbagīle ukusopela ingamu iyi, pamo ukuyoba iyēne, pamo mma. Uyu āli ntemi ku kabalilo kala, une ngwītika āli gwalilopa-fiyō yumo mwa bōsa ba bēne ukufuma Nero mu 67, D-i-o-c-l-e-t-i-a-n. Ukukīndamo i kyīnja kya 303 mpaka 312 A.D.

²⁹ Kyala ikukasya u Smirina ukuya nsūbilīgwa ku bufwe, bo mūmo Umwēne āli, “Kangi Une ngukupaga ugwe ingiga ya Būmi, bo mūmo Tāta ambéle Une.” Kyala āfingile u mpōnjōli (mu butolwe) u buponjoli pamwanya pa bufwe bwakibili, “Ukutila mma bala bābo babagīle ukugoga u mbili, lōli Umwēne yūyo abagīle ukōnānga u moyo, pamo, ukugoga u moyo.” Iyēne . . . A baSmirina bāli ba kwikāsya mpaka ku bumalikisyo, “Ukutila mma abāndu, kangi ingiga ya Būmi yisa kupīgwa kwa ugwe.” U bufwīmīgwe bwa Kikristi mu ngulilo sila sikwīmīlīlīgwa mu ngulilo sya kipānga, kya Smirina, syo syakulōndīgwa fiyo. Uswe tukulonda ukufikako ku kyene itolo nkabalilo kanini, u Ntwa iganege.

³⁰ Lilino, linga bamo mwa umwe mukupondwa fimo mwa ifi akabalilo kāko . . . linga une ngusimba ifyene panini nu bwengo fiyo kuli abasyale ba kalasi, polelo uswe twisa . . . uswe tuli . . . umwe mubagile naloliloli ukufyaga ifyēne ukufuma kwa uswe akabalilo kalikosa umwe mukulonda, uswe twisa kuhoboka uku—ukupā ifyēne kwa umwe. (Nswaga une.)

³¹ Lilino pa ntu gwa 2 kangi ilinandi lya 8, uswe twāndāga ikilo iki. Lilino, ngimba po pa fiki ifi uswe twalindekile Umwene pa kilo kya mmayolo? Umwēne naloliloli āli . . . ābēngīle i kiNikolai kila. Ngimba uko kutalusya? Lilino ngimba Kyala ikubōmba fiki? Ngimba uswe tukufimbilisīgwa ukusyāgania

tāsi? Ubusetuli bwa Yeso Kristi, Uyu Umwene ali kangi iki Umwene ali. Lilino ikindu ikikulumba ikikonge, uswe tukusyāgānia ukuti Umwēne ikubēnga kalikōsa aka kisakubika kalikōsa ukulagila pamwanya pa Kipānga Kyāke palubafu lwa Mwēne. Umwēne yo Kyala gwakabini.

³² Mūmo une ngulōnda ukwīma, panongwa yakuti uswe itolo tulinago amanāndi mana apa, itolo ukwāndisyāmo akandukamo akanini. Balinga babagile ukukumbukila akabalilo kako unsololi unnunu, Samueli, akabalilo kako bosa ba Israeli baalondaga ukubombela bo ikisu kyosa? Ngimba umwe mukukumbukila ikyo? Kangi u nsololi ababulile abene, alinkuti, “Umwe muli basobi!” Loli abene balondaga ukubombela bo mumo a Bafilisti, kangi bo yu—abangi ba abene. Ena, ikyo kyo katikati iki kyabonike mu iyi yilayila ingulilo yakwanda ya kipanga. Ikyene kyo kihesya ukuti abandu batikulonda Kyala ukubalongosya abene. Abene bikulonda ukukonga... abene bikulonda u mundu yumo. Israeli, abombile ubusobi ubukulumba ukukinda bosa ubu umwene abombilemo siku, akabalilo kako... Ilipyāna lyātalile lyābapēle abēne u nsololi, u ndōngōsi, lyābapēle abēne u kang’osi ukuya buhōmbelo, nu kubapa abēne ifyākūlya ukufuma ku myānya, kangi fyōsa ifīndu ifinunu ifi ipyāna lyābapēle abēne, kangi pōpe, mu Kusōka 19, abēne bālōndāga u lulagilo. Abene balondaga ukupela aba dokotala ba bunyakyala, nukuya na banyambala bamo, abene balondaga ukuya nakyo ikindukimo ikyakubomba mu Kyene, bope.

³³ Umūndu akabalilo kōsa ikugela ukuntol’amahala yulayula u Mpeli uyu ālimpelile umwene, kangi umwene atikubomba i kindu lōli ikwigoga mwene. Bomūmo i Milungu minandi igi gikindilepo pa u—u *Bwiputi Bwakōnganikāna*. Kangi ikyo kyo katikati. Akabalilo kāko ugwe kumesania kalikosa, ikyene kikabagilamo siku...ikyene kimalike! Ikyene kimalisigwe, ikyene kikabagila ukugomokela kangi mma. Imbunda-falasi yikabagila ukutelesigwa ukugomokela nukuya ni mbunda-falasi iyingi, panongwa yakuti umwene—umwene yo mbunda-falasi, umwene yo mōnganikāne. Ikilombe ikinunu, ugwe ukabagila ukufyusya ikilombe ikinunu ukufuma ku kilōmbe ikyakupāpīsānia. Ikyene kitisa nuku... Ikyene kibagile ukwisa mmwanya, loli ikyene kyo—ikyene kyo, o, ikyene kikaya kinunu napanandi. Ugwe ukabagila ukubōmba ikyēne. Kalikōsa akapāpīsanie kakaya kanunu mma.

³⁴ Kangi ubwiputi ubufuluganie bukaya bununu mma! Akabalilo kōsa ugwe kugela ukongelēla ikindukimo ku iki Kyala āyobīle, pamo ukubomba ikindukimo iki Kyala atikulōnda ugwe ukubōmba, ikyēne kyo bwīpūti ubupāpīsānio. Ikyēne kibagile ukuboneka kimogi. I kilombelo ikyōnganikāne kisa kumulika-ukukinda ikilombe kyakipeligwa. I mbunda-falasi yayiyolo yisakubōmba ukukinga i falasi ibili. Ena, ikyo

kyo. . . Ikyene kikaya ukubomba, nkundwe, ikyene kyo lipyana ukuti uswe tupokigwe. “Komma ukwisila mu mbombo uswe tupokigwe, loli ukwisila mu lipyana.” Polelo ikyo kibagile. . . Une ngusubila umwe mutikwinogona amasyu aga. . . Ugwe gwe—ugwe gwitugesye pasi pa lupopotole lumo, kangi une—une ngwipilika ikyene pamwanya apa. Umwe muketile? Panongwa yakuti balipo abaPresbeteri, kiMethodisti, nu luko losa nkati muno. Uswe tumenye ikyo. Kangi popāpo une—une gwipilika ikyēne. Kangi ugwe ubagile ukwiyābula panini apa na apo, yaga na kila ukukung’undigwa, ngati.

³⁵ Lilino, pilikisya. Kalikōsa akapāpisanie kakaya kanunu mma. Ugwe kufimbilisigwa ukwega ikyapabwandilo, injila iyi Kyala apelile ikyene, polelo ugwe uli nakyo ikindukimo iki kyo kyabwanaloli.

³⁶ Lilino, uswe tukusyagania polelo ukuti ikipanga kya Israeli, bo abene bikukinda, Kyala abaswīlile abēne, nukubapākisya abēne, nu kubōmba kilikyōsa kuli abēne. Kangi kubumalikisyo abene balinkuketa ku Bafilisti, kangi aba Amori, kangi aba. . . kangi abakindanekindane bala, kangi alinkuti, “Uswe tukulonda u mwalafyale! Abene bali nakyo ikindukimo uswe tukaya nakyo.”

³⁷ Ikyo kyo kindu kilakila iki abandu bikubomba umwisyugu. Yumo mwa aba, abakalumbu bitu, isakukēta ukukilania ku senema nu kumbona Gloria Swanson, pamo yoywani abēne. . . bamo mwa bakikulu bala nu luko lumo lwa myenda bafwele, kangi abene bakabagila itolo ukwimikana nakyo ikyene mpaka abene bikukyāga kimokyene. Muketile? Umwe muketile unkikūlu yumo pāsi nkāya, “O, ngimba ikyo kikaya kiganigwa?” Ngimba ugwe kupāsyā fiki iki umwēne ābagile ukufwāla? Abandu, abene bali itolo njila yila, une njobile iliyene lya lisiku lya—lya kwegelela, umunduyumo ikulonda ukwegelela uyungi. Ugwe kwega u. . . Balipo aba Elvis Presley bingi fiyo lilino, une—une ngubabula umwe, ugwe ukābagile ukulūndika abēne mu mabokosi-ga-ligali, panongwa yakuti umwēne isile ukuya mfumuke mu fyambili fyakufwan-. . . ifyakwegelela!

³⁸ Uswe tulinakyo ikindu kilakila mu bwiputi. I. . . Une nābalāga isyambukulu sya Martin Luteri, na aligwesa gwa umwe abasyambukulu mumenye. Abēne bāyobīle ikyene kikāli kindu kyambutitu ukuti Luteri abagile ukukemela i kipanga kya Katolika nukupona pa kyene, lōli ikyambutitu ikikulumba-fiyo, ukuti umwēne ābagile ukukolelela untu gwāke pamwanya pa bōsa ubūmilisi ubu bwākōngāga ulusasanio lwāke kangi pōpe ukusyāla ni Lisyu. Ikyo kyo kīka, mūmo Kyala ālinkyūngīle umwēne mwelu kangi ngoloke.

³⁹ Lilino, polelo abene bikwisa kwa Samueli uyu. Abene balinkuti, “Tupelaga uswe u nsolo-. . . pamo tupelaga uswe u—u mwalafyale.” Kangi u Ntwa ālimbulile umwēne ukuti Umwēne

âpîkîle aminogono gala, katikati itolo iki Umwêne âpîkîle apa ni kipânganio.

⁴⁰ Itolo ngati Umwêne âpîkîle kila, Umwêne ikukâna ifipânganio. Umwêne atikupîka i kyabûmi, lôli ikipânganio. Kyabûmi, uswe tukufimbilisigwa ukuya nakyo ikyo. Loli ikipânganio uswe tutikufimbilisigwa ukuya nakyo, panongwa yakuti ikylene kikungw'ala imipaka: “Uswe tuli ba *Gwakuti-nagwakuti*.” Ngimba ugwe uli Nkristi? “Une ndi gwa Methodisti.” Ugwe uli Nkristi? “Une ndi gwa Baptisti.” Ikyo kitikusanusya nakimo ikyâkukînda pa ngulube nkibaga. Ikyo kikaya nakyo nakimo ikyakubômba ni Kyêne, na panandi. U Nkristi!

⁴¹ Une nâlindalusisye undindwana ikilo kimo, pa kigemo, “Ngimba ugwe uli Nkristi?”

Umwene alinkuti, “Fiki, une ngukupaga ugwe ukupilikisya, une ngokya i kandulo ikilo kilikyosa.” Ngati kyâlinakyo kilikyôsa ukubômba ni Kikristi!

⁴² Unnyambala uyungi alinkuti, “Ena, une ne mwaMerika. Naloliloli!” Ena, ikyo kikaya nakyo nakimo ikyakubomba ni Kyene, komma ikindu kimokyene. Ugwe uli Nkristi panongwa yakuti ugwe uli gwa Kitangalala ikingi. Uko ko kotalusya. Kangi ugwe uli—ugwe uli mu Kitangalala ikingi, pamwanya.

⁴³ Lilino, ngimba Samueli âbômbîle fiki? Itolo ikindu kilakila iki Kyala âbômbîle apa. Samueli âkôlîle Israeli palikimo, umwene alinkuti, “Lilino, pilikisya kwa une. Une ngulonda ukukubalusya umwe ikindukimo. Ngimba kâlipo akabalilo kamo aka une mbabulilêmo umwe kalikosa aka kakâlî kabwanalôli?” Alinkuti, “Une—une ne nsololi gwa Kyala pakati pa umwe. Mbula une akabalilo kamo une mbabulilêmo umwe akandu kalikosa mu Ngamu ya Ntwa aka kakalisile ukuyako.” Ikyo kyo iki Samueli aayobile ku bene. Umwene alinkuti, “Kangi ngimba Kyala akafuma pakubaswîla umwe nu kubapakikisya umwe nu kubomba ifindu fyosa ifi?” Alinkuti, “Umwe mukubomba ubonangi ukwisila ukugela ukubombela bo ifikolo ifingi.”

“O . . .” abene balinkuti.

⁴⁴ Umwene alinkuti, “Une ngulonda ukubalalusya umwe i kindukimo ikingi. Ngimba une negilemo siku i hela yiliyosa ukufuma kwa umwe? Ngimba une mbasumilêmo umwe kuli i kyabupi? Pamo ngimba une mbabulilêmo umwe akandu kalikosa mu Ngamu ya Ntwa aka kakâlîsile ukuboneka?”

Abene balinkuti, “Umma. Ugwe ukalyegilemo siku ihela syitu, isyo syabwanaloli. Kangi ugwe ukatubûlamo siku uswe kalikosa mu Ngamu ya Ntwa aka kakâlîsile ukuboneka.”

Umwene alinkuti, “Polelo mbilika une! Umwe mukutulwa inongwa ikugela ukubombela bo mumo bosa abene.” Loli abene

bālongdaga u mwalafyale mulimosa! Kali icyene kyāli kitalusye pamo kisobi, abene—abene bālongdaga ukubōmba ifundo yābo.

⁴⁵ Ikyo kyo kindu kilakila ikipanga kyābombīle papapa apa ku Efesi, abēne balinkwēga ikimanyisyo kya baNikolai. Kangi akabalilo kāko abēne bābōmbīle, icyene kyābagutīle abene mulamula mu kupindusya u bwīputafifwani ni Kikristi palikimo kangi kyātēndike ifyinja bamia kalongo na bahano fya Ngulilo sya Ngisi. Kangi akabalilo kāko Luteri ābakwābile abēne pānja, linga (u bwāndisyo bwakibili) abaLuteri bakābōmbīle ikindu kilakila iki abēne bābōmbīle kunyuma mu Efesi! Katikati.

⁴⁶ Lilino, linga umwe mwisakukētēsya, ifikolekelo fya nyāle fikātūgēsye kifuki bo *ulo* mma. Abēne bālyāndīle pāsi mu njila *iyi* kangi bikwisa mmwanya. Ena, iyapamwanya-fiyō yila pabutalipo ukufuma kūko Umwēne imaga yāli *iyi* *apa*. Kangi i Kikristi pole-pole kilinkukupililigwa lōsa bo icyēne kyābūkile ukufuma kūko Umwēne ālimīle mu kifwani kya kipingika, bo uswe tukunketa Umwene mu ntu gwa 4; mbubumbe bwa kipingika bo *iki*. Kangi *iki* kyo kiboko Kyake ikililo, *ikyo* kyāli kiboko Kyake ikīmama. Lilino, papapa *apa*, Umwene āli ni kiboko Kyake pa kipanga *iki* kangi pa kipanga *kila*. Umwene āli fyosa-fibili Alfa na Omega kangi, ena, bosa bāli nkati pakati pa babili, syosa i sopelo isingi. Lōli Umwene fiyofiyo āyobīle, “Alfa na Omega.” Umwene āli ni kipingafula pamwanya pa ntu Gwāke, iki kyo kyāli lwītīkāno Lwāke.

⁴⁷ Lilino, linga umwe mukukētēsya, u lumuli lwa Pentekosti, kūko icyēne kyālyāndīle, pole-pole kilinkukupililigwa. Abanyambala aba, Irenaeus, Polycarp, bosa abangi ba abene bafūngile ubuketi bwabo ni lilopa lyabo, mpaka icyēne kyākamēte i Kikristi ukwīngila mu gāngisi-fiyō ga masiku.

⁴⁸ Lilino kēta, i ngulilo yakwānda u lubafu ulungi lwa lugili ulukulumba lula, bukwīsa ukukilania bwāli ubunini panandi bwa Bwēlu, Bwēlu bwīngīpo, polelo Bwēlu bwīngīpo. Kēta mumo Ikyene kikwanda ukumulika kangi, ukwisa ku lisiku lila. Kangi lilino ku bumalikisyo bwa ngulilo *iyi*, icyēne kisololīgwe apa ukuti icyēne kikwisaga ku *Laodikiya*, u “ndungufu.” Lilino, apa icyene kili. Fiki, linga ikindu *iki* apa kyābatwēle abene ku *iki*, nongwa ya fiki uswe tukulonda ikyo pāsi apa mu Pentekosti?

⁴⁹ Kangi umwe mumenye i Bāngēli lyāyobīle, “Kwisakuyapo i kinyamana.” Kangi uswe tumenye ikyo kyo bupāpa bwa kiRoma. Uko ko katikati kitalusya. Kangi polelo abēne bābagīle ukutēndēka ikifwani ku kinyamana kila. Ngimba ikifwani kyo fiki? Ikindukimo kitendekīgwe bo icyēne. Kangi ikyo kyo kibūngānie kya fipanga, kangi Pentekosti ali mu kyēne. Ikyēne kisa kwīsa a kabalilo kūko umwe pamo mukwisa kwīngila ku kipānganio kimo pamo umwe mukabagila ukukyūnga ikifigo kyīnu kīgūke. Lilino umwe keta linga ikyo kikaya kyabwanaloli! Iyo yo nongwa uswe tukupūla icyene ku bufwe.

Ena, nkulumba. Ugwe gwe nsitakubagila. . . Pāsipo ukukīnda ikyo, abēne bisakugela ukukumata ugwe mbubibi fiyo, mpaka abēne bikugela uku. . . batisa kwitikisya ugwe ukūla pamo ukūlisya pene pāpo ugwe ulinakyo ikingw’ale kya kipānganio kila pa ugwe. Ikyēne kikutwāla ikyēne mulamula nkati.

⁵⁰ Itolo katikati bo ilisiku lila, abēne balinkubōkya abēne, abēne. . . Une nālimile pala mu bukinilo bula; ndinkulila ngati gwakumabele yumo akabalilo kāko une nākētāga mmwanya kula kūko aba gladiatala bitugasyāga mu bukinilo ubwaiyolo bula kula. Kangi—kangi ukukēta ifindu fila, kangi mmenye ukuti bīngi ba bakundwe bāngu ba Kikristi bāligwe ni ngalamu kangi—kangi batāfulanigwe ntupatu pa mfu pala, na bakikulu na bana banini ni findu. Kangi une ngwinogona, linga abene bosa bābukile pasi mu lwitiko, ngimba une ngubasulumanisyāga abene lilino? Umma, nkulumba, nkundwe! Kyala, unko une nime panongwa ya Lwitiko ulu akabalilo kamo lwātwaligwe ku bikemo! Kila i Kīndu kilakila, kisitakupāsyā kyo kibēngigwe bulebule. . .

⁵¹ Yumo akabalilo kosa ikulonda ukuyoba, “Ena, . . .” Yumo āyobile pakaya patali’mma. . . O! Balinga ababōmbi abakulumba pa ngunda bangolile une nukuyoba, “Nkundwe Branham, linga ugwe utikuleka ikyo, ikipānganio kilikyosa kisa kulwana na ugwe.”

⁵² “Fiki,” une ndinkuti, “kilipo Kimo iki kitisa kuyamo siku, ikyo kyo Yula uyu ali ku Mwanya. Uyo yo Yuyo une ngulondesya.” Muketile? Lilino, une mbaganile abandu mu kipānganio kilikyosa. Naloliloli. Loli ngimba une mbabulilēmo umwe akandu kalikosa aka u Ntwa. . . mu Ngamu ya Ntwa, kakaalisile ukuboneka? Muketile? Ngimba kilikyōsa kiyobigwe kangi kibōmbigwe mbutalusye? Ngimba une mbasūmilēmo umwe ihela? Polelo syāla ukufuma ku fipānganio! Umwe syāla bābūke mwa Kristi, mwitikisya u Mbepo Mwikemo akabalilo kosa ēnde nkati na panja pa kipanga.

⁵³ I kīndu kyēne kyo nōngwa, sōsyāpo tōsa utu utumabukīndāne utunini ukufuma kwa umwe. Utunini utu ism, kangi ukwipilika ukuhesya ukusyungutila umwe kuli a bakundwe, ni findu bo ifyo, kung’unda ikylene panja! Komma ukwītikisya nagumo u nsisi gwa bukali siku ukwīngila mu moyo gwāko. Linga ugwe kubōmba, ikyēne kisa kubosya ugwe. Kutalusya. Kyūnga u lugano! Une ndikupāsyā bo bwīngi bulebule abāndu bikukubēnga ugwe, ugwe bagana abēne mulimōsa. Linga ugwe ukabagila ukubōmba ikyo, ugwe kufūmbwa. . . i. . . ugwe gwe ukaya. . . ugwe ukafūngigwa, ugwe uli nu buyo ubuholobōndōke tāsī. Popāpo ugweisa, nkyēni ukugomokela, kangi yaga na kila kifūngigwe lōsa palapala kanunu nu Lilopa Iya Kristi. Ilyēne lisakukusuka ugwe ukufuma ku misisi gyoša gya bukali. Ena.

⁵⁴ Lilino, muketile, loli uswe tukugela kangi. U Lusayo lwa kiPentekosti lwägwile ukufwana 1906, kubuyobumo nkati mula. Alipo umbömbi yumo itügèsyè na uswe ikilo iki, u gwamisyoni ukufuma ku Tibet, yumo mwa bākwand-... Une ndikuyoba ikylene panongwa yakuti ukwene ko kuyapo kwake; une ngusubila umwene akābukile ku kāya. Une ngwīnogōna umwēne akāli ali apa, āyàga pakuyoba kuli uswe panini bo une ngāli ukwīsa ukusuluka. Kangi u nnyāmbāla yula ikukūmbukila i kyākwānda kya Pentekosti. Kikālipo i kipāngānio kilikyōsa, aligwēsa āli ni fīndu mbumobwēne. O, ikylene kipepe bulebule ukwega ilikato ilisobi palapala pala, kangi mumo ikylene kikubonekela ubununu ku bamahala.

⁵⁵ Kēta, unnini Israeli āménye akabalilo kāko abēne bālimīle panja pala pa kiloboko, bikuywēga... Lilino, ugwe kuyoba, “Uluko ulu ulwa bwiputi lo kindukimo ikipyā.” Fiki, ikylene kyo kikūlu ukukinda-kyosa iki kiliko. Naloliloli. Pōpe bo i kisu kikāli kikapeligwāmo siku, abēne baywēgāga nukuntufya Kyala. Kyala ayobile mumo, alindalusisye Yobu, “Ali kugu umwene akabalilo kako i—akabalilo kako indondwa sya kulubunju simbaga palikimo, kangi abanabalumiana ba Kyala balinkulalata panongwa ya buhobofu.” Apo po bo ikisu kikāpeligwemo siku.

⁵⁶ Lōli lilino kēta Israeli, āfumile pakukēta ifika. Abo bo bākwānda Pentekosti; Israeli, u Pentekosti gwa lisiku lila. Lilino abēne batwāligwe ukufuma ku Igupti, Kyala ābasayīle abēne, ukubapa abēne uluko lōsa lwa fimanyilo ni fiswīgo ifikulumba, nukubabānga abēne. Kangi akabalilo kako abene bālimīle pa kiloboko kila kangi bāli nu lukomano lwa kiPentekosti... Abene bābombile! Lilino pilikisya. Mōse ālimbīle mwa Mbepo, kangi Miriamu ālyēgīle i ingwāya nukubopa ukusuluka pa kiloboko, ikukuba i ingwāya iyi, ikumoga mwa Mbepo; kangi abanabalindwana ba Israeli balinkunkonga umwene, bikumoga mwa Mbepo. Linga ulu lukaya lukomano lwa kiPentekosti, une ngalubonamo siku lumo. Panandi ngimba abene bitikaga ukuti i—i kisu ikifingigwe kyali ifyinja malongo mana nkyeni mwa bene. Ikyene kyali itolo kifuki mamailosi malongo mana. Loli ukwene kwābagīle ukubēgela abene ifyinja malongo mana ukwega amamailosi malongo mana yo nongwa yakuti abene bāsālīle ikindu ikisobi. Abene bāsālīle ukuya nu lulagilo mbuyo bwa kwitikisya u Mbepo Mwikemo ukubalongosya abene, i Mbanda ya Moto yikubēga abēne nkyēni ukukīndāmo nu kubalōngōsya abēne. Abēne bālōndāga ukuya ni kindukimo ukwibōmbēla bēne; abēne bālōndāga ukuya na bapūti bamo, kangi abagīndikīgwa bamo, kangi akafundakyala akanini aka abene babagile ukūmanapo, mbuyo bwa itolo ukukindilila nukwitikisya u Mbepo Mwikemo ukubalongosya abene. Abene bāli mwa Mbepo; Kyala āpele kilikyosa, loli abene bafimbilisigwaga ukuya nakyō ikindukimo ikyakubomba mu

Kyene.

⁵⁷ Itolo ngati ukupāpísánia kāngi. Leka i ng’ombe payēne. Leka i falasi payēne. Leka i kyakulya pakyēne. Abēne. . . Sayansi yāliyobīle, mu *Reader’s Digest*, akapango ka ikyēne, linga abēne bikukīndilila pa kupāpísánia ifyakulya, kāngi abāndu bikulya ikyēne. . . Bo inguku, abene bali nayo inguku indondo yila mpaka iyene yikaya na mapiko pamo amalundi. Kāngi linga iyēne yikutēla, iyēne yikutēla yēne ku bufwe, isyēne sibagile itolo ukwītúgàla i kyīnja kimo. Kāngi i nyama yo ndōfu fiyo ugwe kifuka ukabagila ukulya iyēne. Kāngi abāndu bikulya ikyēne, ikyēne kyo kikunionsgasya abāndu. Uko ko kotalusya.

⁵⁸ Umwe mumenye, abagonana-banyāmbala bali pa bubāle kifuki malongo mana mwa mia mu United States, ukukīnda i kyīnja iki kikīndīlepo. Kāngi ngimba umwe mumenye ukuti sayansi yikwīyobēla ukuti abakikulu bikuya bapapatapo mu fibega fyābo kāngi bafinyupo mu misana, kāngi abanyāmba bikuya bafinyupo mu fibega fyābo kāngi bapapatapo mu misana? Ugwe kulya imbeyu inionsgasiwe, ugwe kulya ifindu ifinionsgasiwe. U mbili gwāko gwāténdekigwe ukuteketa pa kīndu kyakipeligwa. Kāngi ngimba ikyene kikubomba fiki? Ikyene kikusanuka nayi njila yakipeligwa iya banyambala na bakikulu, mpaka Hollywood, nayi sikali yītu, na kilikyōsa kīswile na banionsgasiwe. Ngimba umwene ikubomba fiki? Abene bikutwala ikyēne pa bēne ukwisila mu kipiki kya bumanyi, bikwigoga bene.

⁵⁹ Gomokela ku bwāndīlo! Leka ikipeligwa pakyēne. Leka Kyala pamwene. Kyunga i Kipanga mwa Mbepo Mwikemo; kāngi sōkako ukufuma ku babishopu bosa aba na bapāpa u luko losa lwa kimanyisyo. Gomokela kuko uswe twālyāndīleko. Gomokela. Yeso ābagile ukwisa ikilo iki, ugwe ubagile ukuyoba, “Une ndi gwa Methodisti.”

Umwene abagile ukuyoba, “Ikyene kikāli lūlo ukufuma ku bwandilo!”

“Une ndi gwa Presbeteri.”

“Ikyene kikāli lūlo ukufuma ku bwandilo!” Ngimba kyo fiki kyāli ku bwandilo? Ubwendelemo bwa kiPentekosti ubwa lōsyo lwa Mbepo Mwikemo. Iyo yo njila Ikyene kyālyāndīle.

⁶⁰ Lōli, muketile, uswe twāfīmbilisigwe ukunionsgasya ikyēne. O, ikyēne kikupela kimogipo. Naloli. Akapanga akanini kala kimile ukusyungutila pala bikumoga, nu kuywega; kāngi pasi pa lukindi, kāngi abandu bikusopa amabwe ku bene, ukupela ikyūgila ukufuma ku bene, na filifyosa bo ifyo. Ikyo kikaya kimogi fiyo mma. “Lōli lilino uswe tuli na Doxology unkulumba, kāngi i Kīmanyisyo kya Batumigwa, kāngi, o, Dokotala Ph.D., L.L. babili ba L.D., *Gwakuti-na-gwakuti* kuli untimi gwitu.” Kāngi bikusooka panja nukuyoba, “Aa-meni,” ngati ngwata nu bulemale, kāngi bikukīndilila bo lula, uluko losa lwa findu.

⁶¹ Nhobokela une, une—une ngāsanwīsyē ukuyoba ikyo. Nswaga une, une ngāliganile ukuyoba ikyo bo ulo. Muketile? Une ngāsanusyaga ikyo mma. Ako katikuya kayīlo ku mbombi gwa Kyala.

⁶² Lōli, kēta, bōsa bala, une . . . ikyēne itolo kikwīsa pa linogono lyāngu, muketile. Loli ukwīma nu kuyoba fyōsa fila ifīndu ifikīndāne ngati lula, ukwitēdekēsya bo kukāli i . . . ugwe umenye, kuyoba, “Lilino, umma, ugwe utikuyoba ikyo kitalusye. ‘Aa-meni.’” Une nduganile ulukomano ulununu, ulwaiyolo ulwa kiPentekosti kūko a maka ga Kyala gikugwa, kangī ugwe itolo kulāta kangī kuywega nukuntufya Kyala, ukuya na kabalilo akakulumba. Iyo yo njila; u Mbepo ali nubukolelelo bwa bāndu. Loli uswe . . . Ugwe ukabagila ukupilika u “Ameni!” kifuki kangī umma, ikyene kyo “Aa-meni.” Lōli, uko ko kūko uswe tukuya, umwe muketile. Ifipāngānio ifi fikakamale, lwītūfyo . . .

⁶³ Lilino ngimba u busol- . . . Ngimba bwālipo ubusololi ukufwana nā ikyo? Umwe mukukumbukila ubusololi bwa Pauli ikilo kya mmayolo? “Une mmenye ukufuma pa busōkēpo bwāngu, imbwa-sya-ndisu ingali sisakwīngila nkati mwa umwe, kangī abanyāmbāla ba kalasi yīnu mwibēne, iyīnu . . . mulamula mu kipanga kilakila (bala i Kipanga kya Katolika gwa Roma, kikufyuka mmwanya) bisa kutupuka mmwanya pakati pa umwe nu kukwāba abafūndigwa ukubakōnga abēne.” Kangī abakambwe ba Pauli, uswe tukusyāgānia, balinkuya baNikolai.

⁶⁴ Pilikisya kwa Mbepo ikuyoba ukwisila mu nsololi kangī, “M’masiku ga bumalikisyo utubalilo twālupēsyo twīsa kwīsa, namanga abāndu bisakuyaga bagana ba būndu bwābo bēne, (‘Une ne Dokotala *Gwakuti-na-gwakuti*, komma ukumbula une bule isya Ikyene, lilino. Une ngukupāga ugwe ukupilikisya une ne gwa Presbeteri. Aleluya!’ Pamo, ‘Une ne mPentekosti.’)” Ngimba bo bukindane buki ikyo kikipela, linga ugwe ukaya gwa Pentekosti ukwisila mu kipeligwa? Ūbwendelemo bwa ikyene, muketile. Ena, nkulumba. “Une ningile ku Assemblies.” “Une ningile ku Kipanga kya Kyala.” Ena ikyo . . . ko kukindana kuki ikyo kikipela kwa Kyala? Ubagile ukuya gwa Kitangalala pa mwanya pala, muketile. Uko ko kutalusya.

⁶⁵ Lilino, linga—linga ugwe kuketa, i . . . ifindu fyosa ifi itolo ukwibungania kwa—kwa buyēnge. Lilino, Ilyene Iyayobile, “Abene bisa kuyaga ba mmutu, bamahala ga pamwanya, bagana ifyakusangulusya ukukinda ukuya bagana Kyala.” O, abēne bakabagila ukubūka ku kipānga Pandungu pakilo linga lulipo ulubātiko ulununu lumu pa senema. O, mwe! Akabalilo kōsa abēne . . . Fyope ni fipānga fili nu tubugutila twa mpila, ni sekelo sya mposya, i sekelo sya kriketi, kangī, “bagana busangaluke ukukinda ukuya bagana Kyala, babongotola lwitikano, bastakanongwa babutungulu, basitakwigomola, kangī bafuyuli ba bala aba bo banunu.” *Aba* bikufuyula *bala*, muketile. *Aba* ukufuyula *bala*, ukubapita abēne lōsa. Abafuyuli ba bala aba *bo* banunu.

66 O, umwe mukuyoba, “Abene bo baKomyunisti, nkundwe.” O, umma. Umma, umma.

67 “Bantu, bamahala, bagana busangaluke ukukinda ukuya bagana Kyala, babongotola lwitikano, abalulumbusyo ababutungulu, basitalwikāsyo, bafuyuli ba bala aba bo banunu, ukuya nu *luko* . . .” Uwendelemo bwa kipanga-kipāgūke, muketile. “Ukuya nu luko lwa bunyakyala, loli ukukana a Maka aga galimo.”

68 Ngimba gwābagile ugwe ukuya fiki mu lisiku ili? Muketile, “Ukuya nu luko lwa bunyakyala.” Ukubuka ku kipanga itolo ukuya gwālwīpūto ugwe ubagile ukuya, pa Ndungu, nu kufwāla ibundu pa Ndungu pamūsi, ukusēnga u lubīngilo nu kuya nu bwālwa bwa Oertel’s 92 pānja. Kangi u ntimi ikusōka panja nukukwesa ingambo nu kugomokela, umwe mumenye. “Ukuya nu luko lwa bunyakyala!”

69 “Ena, ntimi, abene bāli ni kipanga pamwanya pala, abene bikumbula une ukuti unkikulu ābumbulusigwe i lisiku limo ukufuma ku kan- . . .”

“Hmm. Hmm. Butoyofu! Amasiku ga fiswigo gamalike.”

70 “Ena, ugwe umenye fiki? Une—une—une nāli kula ku kapanga kanini ikilo kimo, kala akanini akamishoni ukusuluka pa nguto yila, kangi kula āliko yumo ikusumuka mmwanya, ikuyoba ikindukimo, ukutabul- . . .”

“O, lūki, komma nasiku ukwālangāna ukusyūngūtila u luko ngati lula. Isyo syo mbwa insyūtāno. Mwe! Komma ugwe ukusunga ukusyūngūtila ikyo. Abo bo bīkemo-babunguluka. Komma ugwe nasiku . . .”

71 “Ukuya nu luko lwa bunyakyala loli ukukana a maka aga galimo, ukufuma ku luko ulu syūmbutukako. Kabuno ulu lo luko ulu lukubuka ukufuma nyumba ukubuka nyumba kangi bikulōngolela abakikulu abakonyofu balongosigwe ni finyonywo ifikindanekindane, nasiku ukubagila ukumanyila pamo ukwisamo ku bumanyi bwa Bwanaloli.” Uko ko katikati kutalusya. Mwakēta lelo umwe, kibugutila kya bakikulu, i kibugutila *iki*, *ikyo*. I kipanga ikipelakisa kili nafyo ifibugutila fingi fiyo ifi ikyene kikabagila nukulumbilila Inongwainunu kangi mma. Ntimi akabagila ukuya na maminiti malongo mabili, kangi umwene ikufimbilisigwa ukuyoba ukuyoba kindukimo ikingi polelo. Muketile? Linga abene batikubomba, ikibugutila kya badiakoni bisakwagana nu mwene. Ena, nkulumba.

72 O, nkundwe, ngimba u ntimi nnunu ikufimbilisigwa ukubomba fiki umwisyugu? Itolo bomba ikinunu ukukinda-fyosa iki umwene abagile ukwima panja nukutumula isamba kuko abene bikulonda, kangi ukuleka utupātu ukugwa nkati kūko abēne bikulonda; nu kufyātulila ikyēne pānja pala. Ikyo kyo kyōsa. Ena, nkulumba. Uko ko kutalusya. Komma—komma ukupubisya nayumo, itolo lūmbilila i Lisyu kangi syala ntalusye

ni Lyēne, itolo kom'inyondo mulamula nkyeni ukubuka. Linga abene bikukusopa ugwe mu minyololo, lumbilila Ilyene mu minyololo. Linga ugwe ubikigwe kulikosa ukungi, lumbilila kulikōsa ugwe kubuka; itolo umilisyaga ukubūka, ukulumbilila. Uko ko kutalusya. Lilino, ikyo kyo iki kibonike. Muketile, abēne bikukikipilila Ikyēne mōsa.

⁷³ Lilino uswe tukwisa ku—ku Ngulilo ya Smirina. Ilinandi Iya 8:

...ku gwāndūmi gwa kipānga kya Smirina simba; Ifindu ifi ikuyoba u gwawānda kangī u gwabumalikisyo, uyu āli mfwano, kangī yo gwābūmi.

⁷⁴ Une ngulōnda umwe ukukētésya akabalilo kalikōsa aka Umwēne ikwitwāla Mwēne ku ngulilo ya kipanga, Umwēne ikubika pānja ikindukimo ikya Bukyāla Bwāke. Ikyo kyo kindu kyākwānda iki Umwene ikugela ukupela ukumanyigwa ku kipanga, ukuti, ubo bo Bwakyala Bwāke. Umwene yo Kyala! Umwe mukuketa i nongwa inywamu kunyuma kuno iyi Irenaeus na bala būmanāga ngapo? Abene bagelile ukuyoba ukuti Kyala mu fyāmmwānya fitatu, kangī umwene yo Kyala mu bāndu batatu, kangī Kyala mu *iki*. Umwēne alinkuti, “Kikayapo ikindu nakimo bo ikyo! Ikyēne kyo mapalo ga Būndu bumobwēne, kangī ikyo yo Kyala Mwenemaka.” Uko ko kutalusya. Polelo ugwe utiku... abene akabalilo kosa bafumile pakuya nakyo ikyo. Kangī Kyala apa ku bwandilo ikwitwala Mwene ukufuma ku kimo mwa Bwāke—ifya Bukyala Bwāke. Umwe muketile Umwene ikwitwala Mwene, ikyākwānda ukukilania apa, “Une ne Umwēne uyu āli, uyu ali, kangī isakwisa. Kangī une ne Mwenemaka.” Apa Umwēne ikwanda itolo ni Ngulilo ya Smirina lilino.

⁷⁵ Lilino pilikisya ku Mwēne, “Une...”

...ku gwāndūmi gwa kipanga kya Smirina (Kangī uswe tukwitika ikyo ukuya Irenaeus.) simba; Ifi ifindu ikuyoba u gwakwānda kangī u gwabumalikisyo,...

Muketile? Ālitwele Mwene, “Une ne Kyala, lilino, ugwa ngulilo ya kipanga iyi. Une ndikulonda mma abakyala bana pamo bahano abakindane ukusyungutula apa. Une—une ne Kyala. Muketile, ikyo kyo ikylene.”

...uyu āfwile, kangī yo mūmi; (Ameni!)

⁷⁶ Lilino, ubo bo u—u bufumusyō. Lilino—lilino *Smirina* kokuti “bukali,” kangī likwisa ukufuma ku Lisyu Iya *mure*. Kangī i kipanga kyakwanda—i kipanga kyakwanda, kangī... kyātagile u lugano lwabo ulwakwanda, i kipanga kya Efesi. Kangī ikipānga iki kyāfumile pakwanda ukuya nu “musisi gumo gwa bukali” bukutupuka mu bēne panongwa yakuti ikipānga iki, i kipānga ikinywāmu, ikiyabo ikinywāmu (ubwingi bwa bēne, akabalilo kōsa) bātikāga ukulwana na Mbepo Mwikemo ukulagila nkipanga, kangī abene balondaga

ukulagila, bene. Abēne bālōndága ukubātika ubupūti, abēne balōndága ukubōmbéla bo bāndu ba Lwītikāno Ulukúlu bābōmbile. Abēne bālondága abapūti. Kangi abēne...Linga abakyala bapānja, kunyuma kula, kūko abēne bāpīndwike, abēne bāli na bapūti ni findu bo ifyo ifya...ifya Jupiter, na bapūti ba Venus, na fyosa bo ifyo; abēne—abēne—abēne bikulōnda ukutwala nkati mula ikindu kilakila ukutēndéka abanyāmbála *aba*. Muketile, ikīndu kyōsa kyo bwīpūtafiwāni ukwānda itolo. Bōsa abasitakyala bali na bapūti bala ni findu bo ifyo. Lōli—lōli i Kipanga kya Kyala gwabumi, ikyene kyo kihesya ku bene. Kristi yo Mputi gwitu, u Mputi Nkulumba gwitu. Uswe tuli nu Mputi Nkulumba, ikigemo kyōpe iki uswe tukulyako.

⁷⁷ Lilino, i kipanga iki kyālyāndīle ukutupusya mmwanya “unsisi gwa bukali.” Fiki? Ikyene kyāli kikali ukulwana na bala aba bikulonda ukukindilila na Mbepo Mwikemo. Ulugano lwasimililāga, kangi abene bagelaga ukusanusania ulwene ku fimanyisyo ni fipaguko, ukusokako ukufuma ku bulongosi bwa Mbepo Mwikemo. Inogona isya ikyo! Iyo yo nongwa u—u—u bukali bwāli mwa bēne. Umma ndaga.

⁷⁸ Lilino, i kipānga kyākwānda, iki...ubukali bulinkwānda ukwāfulila nkati. I kipānga kyākibili, akanini kīngipo. Kangi, kubumalikisyo, ikyēne kilinkwāfulila mulamula nkati panongwa yakuti abēne “bāpelāga ikipānga ikinunupo”; abēne binogonaga abēne bāli. Papapa apa abēne bāli nakyo ikindukimo kigīndīkīgwe, a bāndu abakulumba ba kiRoma bābagile ukwīngila nkati. Fiki? Abene bāli na pāpa, abene bāli—abene bāli na banyambala abakulumba, bakadinolo, na fyosa bo ifyo. Abene bāfwalaga kanunu. Abene balinkusokapo ukufuma ku njwego gosa na kilikyosa iki abene bālinakyo; kimyēmye fiyo. Kyānangisye abene bāfwāga. Uu-huu. Uu-huu. Abēne bāfwāga. Kangi popāpo abēne balinkufika kukuya bagīndīkīgwa kangi abēne bātēndīke umbili unnunupo. I kindu kyākwānda pamwanya apa, abene bālinakyo ikindu kyosa mu kipanga-kipāgūke ikinywamu ikyakipanga, i kipanga kya Roma ikya Kīsu-kyōsa, i Kipanga kya Katolika gwa Roma mu Ngulilo ya Ngīsi. Ena, polelo, abene bāli na bagīndīkīgwa, kangi abene bāli ni kalasi.

⁷⁹ O, ikyēne kyāli kimogipo ukukīnda akabalilo kāko abēne bālīsibile ukwīma pānja pa lukīndi, “kangi ukufimbilisigwa ukwenda mu fipapa fya ng’osi ukuya fipapafyambene, nu kubūtīgwa pakati, kangī—kangī balinkusekīgwa, nu kūgila,” kangī bo Pauli āyobile mu Bahiburi untu gwa 11.

⁸⁰ Fiki, iki ikikulumba, ikinywamu, ikipānga ikyamiselekesye-imitine, kangī—kangī fyōsa ifi fīndu ifīngi ifi abēne bikufwāla bo lula. Naloli, ikyene kyafwanaga kigīndīkīgwa, “Tata, Ntiligwa, Dokotala, Tata *Gwakuti-na-gwakuti*.” O, mwe! Abēne bābagile ukubikapo yimo iyanaloli “imbwa,” pala.

⁸¹ Lōli, umwe muketile, ikyēne kyāli kīndu ikipāpisigwe. Ikipāpisànio! Muketile, ikyene kikaya nu Bumi bulibosa mu kyene. Kangi abene bakabagila ukugomokela kangi'mma, iyo yo nongwa abene batikusyukamo siku. Ulusasanio lwa kiLuteri lukāfyukilēmo siku mmwanya kangi. U luyigo lwa Wesley lukāsyūkilēmo siku mmwanya kangi mma. Ulusasanio lwa Nazarene lukaafyuukile kangi mma. Lukaali uluyigo lwa kiPentekosti lwisakufyukila mmwanya kangi. Fiki? Panongwa yakuti umwe mwāgogile ikyēne. Ugwe kupāpisania ikyēne ni kīsu, ni fūndo ya kiNikolai, komma ukummwītikisya u Mbepo Mwikemo ukuya ni njila Yāke. Uko ko kutalusya. Ugwe kupaāpisania ikipānga, kangi ikyēne kikabagila ukutela pakylene ukugomokesya kangi mma. Ugwe linga kutelesya kangi, ugwe kwaga a baMethodisti bingipo; baBaptisti ukutelesya kangi, kwaga a baBaptisti bingipo; baKatolika ukutelesya kangi, kikwaga a baKatolika bingipo; kwaga ikindu kilakila ugwe kupunda imikupili. Loli unko une mbabule umwe ikindukimo; akabalilo kako u Mbepo Mwikemo ikugomokela, Ikyene kikutwala ubupapigwe *ubupya* nu Bumi *ubupya*; ulupinduko. Lōsyo lwa Mbepo; lukutwāla i Kipanga ukugomokela ku kyēne kāngi, kikubika u Būmi kunyuma mu kyēne.

⁸² Iki lōmbe ikyakupāpisania kikaya nu būmi mu kyēne. Bo būmi buki ikyēne kili, kyo itolo kifuki kyūmisigwe mōsa. Lilino, uswe tukukyaga ikyo mu Ngulilo Yangisi yila pala, “Kyo kinini nki ugwe ulinakyo, kolelela ku kyene,” Umwene alinkuti. Abēne bafumile pakuya na bōsa bufyolotologwe pānja. Lilino, lōli ikyēne kitisa kwibāsyā kyēne kangi. Lilino, i . . .

⁸³ Lōli u Mbili gwa Yeso Kristi gukaya—go gukaya kipānganio. U Mbili gwa Yeso Kristi go Mbili ugwambutitu, ugwēne go Mbili gwa . . . mu Kitangalala iki kyo Kitangalala kyamwambepo iki kyālitugesye pa kisu ukwisila mwa Yeso Kristi ukuya Mwalafyale gwa Kitangalala iki, u Mputi Unkulumba ukupa amakemo kuli abamunjila mu Kitangalala iki. Umwene yo Nsololi (i Lisyu) uyu ikulumbilila u Bwanaloli kangi ikutwala u Lumuli lwa Kyala mu Kitangalala iki; kangi Umwene yo fyosa-fibili Nsololi, Mputi, kangi Mwalafyale, mu Kitangalala iki. Kangi ngimba uswe tukwisa bulebule mu Kitangalala iki? ukwisila mu kipanga-kipāgūke? ukwisila mwa kalata? ukwisila mu kuponania-ikiboko? Loli “nu Mbepo yumoywene uswe twesa tōsigwe mu Mbili gumogwene” ugu go Mbili ugwambutitu gwa Yeso Kristi, kangi uswe tōsigwe nkati mula, komma ukwisila mmisi, komma ukwisila mu kunyāfila, komma ukwisila mu kōneléla, komma ukwisila mu luko lulilosa lwa lōsyo lwa mmisi, loli “nu Mbepo yumoywene, Mbepo Mwikemo, uswe twesa tōsigwe mu Mbili gumogwene,” Bakorinti Bakwanda 12. Ena, uswe tōsigwe mu Mbili ugu ukwisila mwa Mbepo yumoywene, Mbepo Mwikemo, polelo uswe tukaya ba kalikosa loli Kristi.

Ugwe gwe Kristi. Ikyene kyo Kitangalala kya Kyala kyambutitu iki kitugesye mmwanya, ukuti uswe tukwisa mu Kyene ukwisila mu losyo lwa Mbepo Mwikemo. Une nkiganile Ikyo! Hmm!

Balipo abandu kifuki kulikosa,
 Bābo indumbula syābo sili lōsa pa lulapi
 Nu Moto ugu gwāgwīle pa Pentekosti,
 Ugu gwāsukile nukutēndeka abēne bēlu;
 O, Ikyene kikupya lilino mu ndumbula yangu,
 O, lwīmiko ku Ngamu Yāke!
 Une nhobwike fiyo ukuti une mbagile ukuyoba
 une ndi yumo gwa bene.

Une ndi yumo mwa bēne, une ndi yumo mwa
 bēne,
 Une nhobwike fiyo ukuti une mbagile ukuyoba
 une ndi yumo gwa bene; (Aleluya!)
 Yumo mwa bēne, une ndi yumo mwa bēne,
 Lilino une nhobwike fiyo ukuti une mbagile
 ukuyoba une ndi yumo gwa bene.

Palema nalinga abāndu aba lumo
 batisa kumanyila ukuya, (D.D.D. Ph.D.
 Muketile). . . lumo batisa kumanyila ukuya,
 Pamo ukwītūfyā isya bufumuke bwankisu,
 Abēne bōsa balyāmbilīle Pentekosti gwābo,
 Bōsīgwe mu Ngamu ya Yeso;
 Kangi abēne bikubūla lilino, fyosa-fibili
 mbutali kangi mbupapate,
 Amaka Gāke gakāli galagala,
 Une nhobwike fiyo ukuti une mbagile ukuyoba
 une ndi yumo gwa bene.

Ngimba umwe mukaya bahobofu? Ena, nkulumba. Itolo yumo gwa bēne. Ikyo kyo kyōsa.

⁸⁴ Une ngukūmbūka ngwēnda pāsi ukukīndāmo Memphis, yula unnīni, ugwaiyolo unkīnkūlu ugwalāngi nu ntu gwāke igēmekisye ukukilania pala. Umwēne alinkuti, “Lubūnju ulununu, ntīmi.”

Une ndinkuti, “Ngimba ugwe umenye bulebule une nāli ntīmi?”

Umwēne alinkuti, “U Ntwa āmbūlīle une, ‘Ugwāke u ntīmi ikwīsa ukusuluka u lukīndi, ukuya ikufwāla ikitili ikifubifu, apīmībile i sutikesi.’” Alinkuti, “Une nāmenye ugwe gwāli mwene akabalilo kāko une nākubwene ugwe kwisa.” Muketile? O, umwene āli yumo mwa bēne. Uko ko kotalusya! O, mūmo Kyala yo nnuu!

⁸⁵ Lilino une ngwitika ikindukimo. . . [Nkundwe Branham ikubala akakalatasi aka kapegīgwe ku mwene—Nsimbi] “U ndindwana unnini uyu ugwe gwālipūtīle pa—pa kilo kya Ndungu, ukufuma ku Bedford, yo ikufwana ukuti afwīle itolo.

Iki kikabagila. . . Nālamba yaga nu lwīpūto.” Undindwana unnini uyu uswe. . . abēne bālimmwipūtile umwēne apa ikilo kya pa Ndungu, ukufuma ku Bedford, “afumile—afumile itolo pakufwa,” abene balinkuti. Unko uswe tuyege nu lwiputo.

⁸⁶ Ntwa Yeso, une ngusuma ukuti mu njila yimo, injila yimo, Ntwa, unko inyiputo syitu siyege ukwisila mwa mwana yula. Uswe tukubika ikindu ikinini kwa Ugwe, Tata gwitu Kyala. Kangi uswe tukwinogona isya bandu bala aba bāli apa nu kwiputa nu kusuma u lwiputo kuli u ndindwana unnini yula. O Tāta Kyala, une ngusuma ukuti—ukuti akapāngo aka katikuyaga lūlo mma, Tāta; uswe tukamanya, lōli une ngusūma ukuti Ugwe kwisakuyaga ni kisa nu kupa amaka nu kuleka akāndu akanini ukusumusigwa mmwanya nukwītūgalila u lwīmiko lwa Kyala. Mu Ngamu ya Yeso Kristi uswe tukusuma ikyene. Amen. Untwa Yeso aliongelelaga isayo Syake.

⁸⁷ Lilino, i kipanga. Lilino, i ngamu ya kipanga yikuya yifwanikisigwēko ni kipeligwa kya kayilo kāke. Ngimba umwe mukētēsīsyē u *Smirina* ikusanusya “bukali”? Kangi umwe ketesya kila kimo kya kipanga lilino, iyene yo ngamu ya kipanga kili nakyo ikindukimo ikyakubomba na kayilo ka kipanga. Une mbagile ukuyoba ikindukimo apa; lōli une kinunupo mma, panongwa yakuti ugwe ubagile ukunyēga une mbusōbi. Muketile?

⁸⁸ Ingamu yako yikubomba, yope. Ugwe lumo ukabagila ukumanya ikyene, loli iyene yikubomba. O, ena. Ugwe kuyoba lilino, “Ikyene kyo bufunda-mbalilo.” Umma, ikyene kikaya mma. Akabalilo kako Yākòbo āpapigwe abene bālinkolīle umwene Yākòbo iki kyāli “mpokapoka;” lōli akabalilo kāko umwēne ābīgēne nu Gwāndūmi, Kyala ālyāndwile ingamu yāke ku *Israeli*, “u nsōka.” Ngimba uko kutalusya? Sauli āli “Sauli gwa ku Tarasi,” u mwinitu ungāsi; lōli, akabalilo kāko umwēne ikwīsa kwa Yeso, umwēne ākoleligwāga “Pauli.” Ingamu ya Simoni yāli “Simoni;” lōli akabalilo kāko umwēne ikwīsa kwa Yeso, umwēne ākoleligwāga *Peteri*, “ibwe ilinini.” O, ena, nkulumba. I. . . Ingamu yāko ya bīnāngu iki ugwe guli. . . Ikyēne kili nu buketelo pa kayilo kāko.

⁸⁹ Kangi i kipanga iki kyākōleligwāga *Smirina* panongwa yakuti ikyēne kyāfwāga. *Smirina* kokuti “ubukali.” Mu masyu agāngi, u nsisi gwa bukali gwīsāga ngapo kangi gwāpītāga ikyēne lōsa, ikyēne kyāli pa nsebwe gwāke ku mure. Ikyo kyo iki abāne bikupaka imibili nakyo, mure, muketile. Ikyēne kyāli mure, lubani, ukuya mafuta gamo. Mure yo ikubōmbeligwa uku—uku paka imibili imifwano ukufuma pāpo abēne bikūmika igyēne, kangi fimo bo ifyo. Nu kwendelana nu bufwe, kangi ikipanga kyafwaga.

⁹⁰ Kangi, o, umwe mukabagila ukuketa, umwisyugu, binangu, ubwendelo bwa kiPentekosti ubukulumba ubu bwalinabo

u Bumi ifyinja finandi ifi fikindilepo, mukabagila umwe ukuketa ikyène kikuya kipakigwe lilino na mure? Muketile? U bupake bulabula bwāli mu kipānga iki *kuno* bwīsile mpaka ukusuluka kangī bukupaka iki kimo ukusuluka *kuno*; bikufwa lōsa panongwa yakuti abēne bikugomokela ku filepulepu fyakipānga, nu kufūla unselekesye gwābo umwēlu, abīkēmo. Abandu abanini aba balimile panja pala, kangī u Mbepo Mwikemo ugwanaloliloli, balinkuyoba mu ndimi, kangī bānāngisye Kyala. Kangī, nkundwe, abene bāli babwanaloli-ndumbula kangī, “ulusyōya losa kangī ulubingilo ulupapate.” Abēne—abēne naloliloli bāli babwanaloliloli, umwe mubagile ukusūbila abēne kulikōsa. Lilino umwe mukamanya kyofiki ikyākusūbila kangī ywani ukusūbila. Muketile? Kilipo ikindukimo kibonike. Ikindukimo kikuboneka. Ngimba ikyène kyōfiki? Abēne bikupakigwa na mure, ugwa bukali. Ukutupuka mmwanya. Kimo. . .

⁹¹ Ngimba kyofiki kyātēndike ikyène? Yumo ikwīsa nkati, kyālipo i kipānga—i kipānga kyākōlēligwe, i kyākwānda, kyāli General Council. Polelo abēne balinkukikōlēla ikyène Assemblies of God. Ukufuma ku Assemblies of God kikwīsa i Church of God. Ukufuma ku Kipanga kya Kyala, polelo abene balinkwanda ukuketa ukukilania, bikuyoba, “Umwe mwe ba Assemblies.” Uyungi ikuyoba, “Umwe mwe Kipanga kya Kyala.” Polelo ukufuma mu ikyo kikwisa i Kipanga kya United Pentecostal Church of God, pa nongwa yimo. Kangī polelo, ikindu kyakwanda umwe mumenye, mbuyo bwa kwitikisya u Bwelu nu kwenda mu Bwēne, fiki, abene balinkwipangania bene mpaka abene balinkutoligwa ukwitikisya u Lumuli.

⁹² Lilino, akabalilo kākō u—u losyo mu Ngamu ya “Yeso Kristi” lwātwāligwe mbuyo bwa “Tāta, Mwanundumiana, na Mbepo Mwikemo” ku Assemblies of God, abene batalile bālingimīsyē bene popāpo abene balinkutoligwa ukwandula ikyene. Kangī abene bamenye Ikyene kyo Bwanaloli! Une ngusasia aligwesa gwa bene ukunāngisya ukuti Ikyene kikaya kitalusye ni Bāngēli. Ikyene kyo naloliloli Bwanaloli. Loli ngimba abene babagile ukubomba fiki? Abēne bakabagila ukubōmba ikyène. Muketile, abēne āngāli bikubongotola ikimanyisyo kyābo, abēne bakabagila.

⁹³ Polelo ngimba aba Oneness bābombile fiki? Mbuyo bwa kwitikisya Ikyene nu kukindilila, abene balinkuya būmu: “Saya Kyala bwilanabwila! Uswe tuli nu Bwēlu, kangī umwe mukaya nabo. Uswe twe. . .” Ngimba abēne āngāli bikubōmba fiki? Abēne bākipāngēnie ikyène. Ugwe ukabagila ukupāngānia Kyala. Kyala yo nsita nukuya nu bubumbe, i Bāngēli lyāyobīle. Umma, nakimo ikyalwiho ukufwana na Kyala.

⁹⁴ Lilino, polelo a baAssemblies bāgelile ukupāngānia Umwēne nukutēndēka abēne, ikyabo i—i—i Kipanga ikyanaloliloli. Kangī polelo aba Oneness bikwisa pala,

bāgelile ukubapāngānia ikyābo, kangi abēne “bāli nu Bwēlu ukongelelāpo.” Polelo abēne bābagile ukubōmba fiki? Abēne balinkupufula ikyēne pānja ukwīsilā mu yabo bēne inyīmi, injila imbabe abēne balinkubūka ukwālangania ni kyēne. Mbuyo bwa kupa ikyēne pānja nu mūnyu nu bunoge, abene bagelile ukusōsyāpo-pa-bulilānisi ikinine kila, ukuya nakyo nakimo ikyakubomba nu mwene. Kangi ikyo kyo iki kibombile ikylene. Ikyēne kyāpyāgile nkyēni, polelo. I kindu kyākwānda umwe mumenye, mmwanya kikwīsa ikīngi kila, abēne bālinākyo *iki*, kangi lilino abēne babongotwike mōsa. Yumo alinkuti, “Umwene ikwisa pa falasi inyelu.” Uyungi yula ikuyoba, “Umwene ikwisa pa libingu ilyēlu. Saya Kyala, une ngwandaga une ikipāngānio ukukilānia apa.” Muketile yo njila abēne bikubōmba? Ikyēne kilinkubāsya mure—mure. Ngimba ikyēne kyābōmbile fiki? Ikyēne kilinkwīgāla ubukūndwe.

⁹⁵ Bingi u nkīkūlu, nnyāmbāla, ikilo iki, mu Assemblies of God, bikulonda ukwisa nu kōsigwa mu Ngamu ya Yeso Kristi, bamenye ukuti Ikyene kyo Bwanaloli bwa Kyala. Abene bābagile ukusosigwa linga abene babombile ikylene.

⁹⁶ Kangi bingi ba Bumobwene ba . . . Lilino, une ngaya gwa Bumobwene mma. Une ndikwitika mu “bumobwene” mūmo abene bikubombela. Une ndikwitika mwa Yeso bo abene bikuyobaga, “Yeso”; balipo bingi a baYeso. Umwene yo *Ntwa Yeso Kristi*. Uko ko kutalusya. Lilino, kangi une ndiku . . . Une ngwitika ukuti ngukīndāna ukufuma ku iki abēne bikubōmba. Abēne bikōsya mu Ngamu ya Yeso, mu Ngamu ya Yeso kuli ubumesya-kāngi, ukuti “Ukuya mōsigwe (bumesya-kāngi) kukutwāla nkati kwakristi kwa ugwe panongwa ya lōsyo lwāko lwa misi.” Une ndikwitika ikyo mma. Une ngwitika ubumesya-kāngi bukwise ni Lilopa lya Yeso Kristi ukwisila mwa Mbepo Mwikemo. Uko ko kutalusya. Lōsyo lo lwēne kabōmbēlo ka pānja ku mbombo ya nkati ya bumesya-kāngi iyi yimalike yibōmbigwe. Muketile? Popāpo, une ndikwitikisania na ikyo. Ikyo kyo kili kanunu, lōli abēne bo bōsa bakundwe bāngu.

⁹⁷ Akabalilo kako une nālyāndilēko ukuya ndumbilili gwa ki Baptisti, abene bikwisa ukusyungutila bikuyoba, “Nkundwe Branham, ugwe isaga kunokuno kuno, uswe—uswe—uswe tulinakyo Ikyene kangi uswe twāpimbīle Ikyene ukukilānia kuno.”

⁹⁸ Une ndinkuti, “Nayumo gwa umwe, une ngwima palapala pakati pa fibugutila fibili nukuyoba, ‘Uswe twe bakundwe!’” Komma ukupasya fiki, une ndikupasya kali u nnyambala ikukanikana, ikyo kitikutendeka na kapatu ka bukīndāne nakamokene kwa une, umwene akāli yo nkundwe gwangu.

⁹⁹ Une ndinayo u nkundwe uyu iganile ikisyese kya apulo; une nkiganile ikya tungomilo ikinunu ukukinda-fyosa, lolu une ndikubukaga ukunsōsy’ubulilānisi umwēne. Umwēne abagile

ukulya ikisyēsyē kyāke kya apulo kangi une ngulya ikisyesyē kya kindongomilo. Kangi une ngubika *untatafulo-gwa-ngwata* pa mwanya pa kyāngu, linga umwene atikulonda ikylene, fiki, umwene abagile ukuya nakyo ikylene. Umwe mumenye ikyo. . . Ngimba ikyēne kyo fiki? Ifindu ifipugusano abēne bikubika pa kyēne, umwe mumenye, “uluketa ulupuguse.” Une nkiganile ikylene. Ukwisa ukuya nkangale fiyo lilino ukulya ikylene, loli ikylene kyo. . . Loli une—une—une. . . Ikyo kyo iki une nkiganile. Linga umwene atikukigana ikylene mma, umwene atikufimbilisigwa ukulya ikylene. Ikyo kyo kili kanunu, une nisakulya ikyangu. Loli umwene akāli yo nkundwe gwangu! Uko ko kutalusya.

¹⁰⁰ Kangi polelo une—une nkiganile ikyo, une mbuganile u bulilanisi. Loli akabalilo kako uswe tukusimba imbaso bo ulu, nukuyoba, “Umma, iki kyo kipanga-kipāgūke *kyitu*,” kangi tutisa kufikila ukukilania nu kponia amaboko nu mundu nkōnge, nu kuyoba, “Nsaya Kyala, nkundwe!” Mwe! Ikyo kyo akabalilo kako ugwe kukikōléla bulilanisi. Linga ugwe utikubōmba, ugwe kwega gula u nsisi gwa bukali itole ngati a baSmirina balyēgile kunyuma kula, kangi ugwe kupela ikindu kilakila. Umma ndaga, polelo ingamu syabo syaali “kikali.”

¹⁰¹ Aba kiNikolai balinkumilisa ukukupilila abēne panja mpaka ku Ngulilo sya Ngīsi. Ingulilo ya Luteri yātwéle panja ilikato lyākwānda lya ipyāna, u Lumuli ulunini lukwānda ukumulika. Polelo ikwisa pānja ukufuma ikyo, ikwisa Yōhāni Wesley nu bukemesyo, kyākulile panini kimulikepo. Kangi polelo lukwisa u losyo lwa Mbepo Mwikemo na baPentekosti, ukutwala kangi u lwitiko lwa batata. Lōli abēne bakābagile ukukyūnga ikyēne injila yila, kokuti abēne bafimbilisigwaga ukupāngānia ikyēne, kangi polelo abēne bikwānda ukugomokela kulakula mu kiNikolai kangi. Katikati itolo iki i Bāngéli lyāyobīle abene bikubombaga.

¹⁰² Lilino, une ngufimbilisigwa ukukētésya apa pamo une nisakukyēga ikyēne. . . akabalilo kīngi fiyo kēgīgwe lōsa. Unko uswe tufike pa linandi lya 2, pamo i. . . ilyo likuyaga linandi lya 8, 9. Umma ndaga, lilino u kufwīmīgwa, ilinandi lya 9:

Une mmenye imbombo syīnu, amabutolwe gīnu, . . . bulōndo, (lōli umwe mwe bakabi) . . . (O, mwe!) . . . Une . . . (Lilino Umwene ikuyoba ku Kipanga lilino, i Kipanga ikyanaloliloli, komma abangi; abēne bābēngile imbombo sila isya baNikolai.) . . . Une mmenye amaheluga abene aba bikuyoba abene bo baYuda, kangi bakaya'mma, loli abene bo sinagogi ya Setano.

¹⁰³ Lilino, abēne bīlūmbusyāga. Abēne bāli batikigwe-nubulōndo. I. . . Abēne balyēgile kyōsa abēne bālinākyo. Abēne bāyēngile ikipanga kyābo ikinini bo ulu, kangi panongwa yakuti abēne bāli kibugutila ikinini kyākapatu bo iki, abēne bāfumile

pakubagútila abène pánja, ikipānga ikinywāmu kyābómbile, itolo ukubakupilila abène lósa. Kangi Ilyene lilinkuti, “Une mmenye. Une mmenye umwe mukufimbilisigwa ukwagana pasi pa nguto, umwe ukwagana musofu, pamo kulikosa ukungi kúko umwe mubagile.” (Kangi une njilèmo mu ma katakombu kúko abène bikufimbilisigwa ukwāgana; ukubūka pāsi pa mfu nu kwāgāna, ni findu kula.) “Une mmenye ubutolwe bwako, kangi une mmenye ulutamio lwako, na fyosa bo ifyo, lōli ugwe uténdike nkabi ukwisila mu sukuliko sila.” O, mwe! Mbula une akabalilo kalikosa ubufwimigwe bukwise pa Kipanga, ikyene kikukasyaga Ikyene. Akabalilo kosa ikyene kikukasyaga i Kipanga, mu butolwe. “Une mmenye ubutolwe bwako, loli ugwe uli nkabi.” Nongwa ya fiki? “Ugwe ukolelile kwa Une; ugwe uli nkabi. Lōli ubutolwe bwāko butikukufulasya ugwe.”

¹⁰⁴ Lilino, i...Ngimba umwe mukètesisye? A baNikolai bāliyāgile bène i sinagogi lilino. Ili Bāngéli lyāyobíle lūlo apa. Ngimba umwe mwākètesísye ikyène apa mu linandi lya 9?

Kuko...iki...kikaya'mma, loli bali sinagogi ya Sètano.

¹⁰⁵ Uu-huu, i Kipanga ikyābwanalóli kyāgútígwe panja. Aba kiNikolai bāfumile pakupoka, kangi i...abene bāgútile panja a bandu aba bāli na Mbepo Mwikemo, popāpo polelo abène—abène bakāli nayo imbombo kuli abène. Linga Smirina, mu Asia, āfumile itolo pakumanya ukuti ifindu...ukuti ingiga sya bafwilila āngāli sikubagūlila abène, abène āngāla bāyūganike. Muketile? Lilino, mmasyu agangi, fiki...akabalilo kako ubusololi ubu kwasimbigwe kangi bwatumigwe ukusuluka, kangi i kipānga kyālyégile ubukolelele bwa ubwēne, kangi abène bākétile abène bāli bo bala bābo bayaga pakufwala ingiga ya mfwīla, fiki, abène āngāli...fiki, ikyène āngāli kibatīlisye abène ku bufwe. Abène bākétēga akabalilo kalikōsa kuli ikyène. Kikālisile mu ngulilo yābo. Polelo lumo bamo mwa bene bātīle, “Ena, ugwe umenye—ugwe umenye, une ngukubula ugwe, u nsololi yula āli nsobi. Yohani aali nsobi, umwene—umwene...panongwa yakuti ikyene kikābónike kwa uswe kuno mu Smirina.” Fiki, ikyene kyāli kya kuya bamia ba fyinja ukufuma pala. Muketile? Loli akabalilo kāko Kyala ikuyoba kalikosa, ikyene kikufimbilisigwa ukwise ukuboneka.

¹⁰⁶ Apo po pāpo uswe tukuyubika ulwitiko lwitu, palapala pala pa Lisyu lya Kyala. Kyala ikwima nu lufingo lulilosa. Kali... Ugwe ubagile ukwinogona ikyene kikufimbilisigwa ukuboneka papapa apa, loli lumo ikyo kikaya kabalilo ka Kyala ukuti ikyene kibonekege. “Lōli i Lisyu Lyāngu litisakugōmokela kwa Une bwāsi, lōli Ilyène lisakufwānikisya kila kikyō Ilyène lyālōndeligwe.” Kyala akabalilo kosa ikugindika i Lisyu Lyake, kangi nkabalilo Kake Mwene akanunu Ilyene lisakufūnja.

¹⁰⁷ Polelo abandu aba bāli bo bene, i kipanga kyakwanda, lōli

mu kipānga kila mwāli u bubagilile ubu āngāli bukwiśa pānja mu kipānga kya Smirina pankyēni pāke. Lilino, polelo abene bāli bakufwala ingiga ya bufwila, bingi ba abene bāli bakuya bākugogigwa.

¹⁰⁸ Lilino unko uswe twēge i–i linandi lya 10, bo uswe tukubala iki:

Ukutila nafimo ifya findu ifi (i sinagogi ya Sētáno) ifi ugwe kwisa kukubilwa: kēta, u mōhēsi isa kutāgila. . . umwe mmínyololo, ukuti umwe mubagile ukugeligwa; kangi ukuti umwe mwisa kuyaga nu butolwe amasiku kalongo: yaga umwe basūbiligwa ku bufwe, kangi une ngupaga umwe ingiga ya būmi.

¹⁰⁹ O, mwe! Abēne bābūligwe komma ukutīla akabalilo kāko abēne bābilikigwe ku kufwila ubwābo–ubwābo ubwīpūti. Lilino, Kalumbu Wood, kulikosa kūko ugwe uliko, une ngusubila iki kikukutula ugwe. Kalumbu Wood āmbulaga une, ilisiku limo, umwēne akābagile kifuki ukupilikisya nongwa yafiki ukuti bamo bābagile ukubāngigwa kangi abāngi mma. Utubalilo tumo ugwe kufimbilisigwa ukumanya. . . Kyala ābabūlile abāndu aba, “Lilino, komma ukutīla isya ikyēne, nongwa yakuti Sētáno ikuyaga pakutāga umwe nkati mula, panongwa yakuti iki akafwālilo ka kiNikolai aka kīsile nu kubaguta umwe nkati, panongwa yakuti une nisa kuleka umwe ukufwa kuli inongwa Yāngu. Loli Une ngukupaga ugwe ingiga ya Bumi ya lisiku lila.” Polelo komma. . .

¹¹⁰ Lilino kētēsya, Umwēne āyobīle. . . Lilino, linga umwe mukukētēsya bo uswe tukubala ilinandi lya 10. Unko une mbale ikyēne ukwāndīsya kāngi:

Komma ukutīla nakimo kya ifi ifindu ifi ugwe kwisa kukubilwa: kēta, u mōhēsi isa kutāga bamo mwa umwe mmínyololo, ukuti umwe mubagile ukugeligwa; kangi umwe mwisa kuyaga nu butolwe amasiku kalongo: lōli yaga umwe basūbiligwa ku. . . (Ngimba umwe mwakētesīsye ikyo kikaya mpaka? Komma mpaka bufwe, lōli ku bufwe. Umwe mukupilikisya ikyēne?) . . . yaga ugwe nsūbiligwa ku bufwe, . . . (Muketile? Kangi abene babombile.)

¹¹¹ Lilino Umwene alinkuti, Sētáno. . . Ngimba umwe mwāketesīsye ywāni Umwēne–ywāni Umwēne ābīkile-nkalasi bo yumo uyu ābōmbāga ikyene? Lilino, iyi *sinagogi ya Sētáno* yāli “baNikolai.” Uswe tumenye ikyo. Bule ikyēne? Polelo ikyene kyāli kipanganio, u bupūti ubu bwafyukaga mmwanya ubu bwābagile ukubapela abāndu aba ukukubilwa, ikyo kyābagile ukubapela abāndu aba ukukubilwa, kangi abēne bāli basūbiligwa ku Nongwainunu *ku* bufwe. Ngimba umwe mwāketesīsye mu lusekelo lwa bwēgi, komma “*mpaka* bufwe uswe tukupāgūkàna,” lōli “*ku* bufwe ngimba uswe

tukupāgúkàna”? Muketile? Lilino, *ku na mpaka kyo kikīndéne*. Lilino, abēne bāli bākūya basūbiligwa kwa Kristi ku bufwe. “Buka itolo pasi ku bufwe na kyene. Komma ukuya nulutende, kabuno Une ngukupaga ugwe ingiga.”

¹¹² Lilino uyu “amasiku kalongo” aga abene bikuyobapo apa, amasiku kalongo. Ilisiku limo mwi Bangeli likwimila ikyinja kimo. Kangi a *masiku kalongo* gāli ga ifyabumalikisyo “fyinja kalongo” fya bulagili bwa uyu D-i-o-c-l-e-a-t-i-o-n, Diocletian. Diocletian. Diocletian, yula āli u ntemi unkulumba uyu ālāgile mu bumalikisyo. . . Ena, balipo abatemi bingi aba balāgile mu Ngulilo ya Kipanga kya Efesi. Kangi Nero, une ngusubila, āli yumo. Kangi uyu Diocletian apa āli yumo gwabumalikisyo uyu ālagile, mu fyinja kalongo ifyabumalikisyo, kangi umwene ali mfwimi gwa lilopa ukukinda bosa ba abene. Umwēne itolo ālīngil’ulubafu nkati ni kibugutila iki kangi abēne—abēne bāgogile a Bakristi, nu kubagoga abēne, abene balinkubōkya abene, abene—abene bābōmbile kilikyosa, kangi ikyene kyāli ifyinja kalongo ifya bufwimigwe bwalilopa ukukinda. Kangi akabalilo kāke nu bulagili bwāke ukufuma 302 mpaka 312. Kila kyāmalile i Ngulilo ya Smirina, nu kwīsamo nkati kwa Konstantini. Kangi umwēne alinkwīsa nkati ku 312 Konstantini ābōmbile. Gala gāli masiku kalongo ga butolwe. Kangi ikyēne kyālyāndile na Nero kangi kyāmalisigwe na Diocletian. Kangi ikyēne kilinkwānda mu mwa Nero, kyāli kifuki A.D. 64 akabalilo kāko Nero inkwēga ikikota.

¹¹³ Lilino, ilinandi lya 11 lyo lufingo. Lilino uswe twisakuya nako iki itolo bo tukāli ukwīgala:

Umwene uyu ali ni mbulukutu, ndeke umwene apilike iki u Mbepo ikuyoba ku fipanga; Umweene uyu ikuponjola atisa kufulasigwa nu bufwe bwakibili.

¹¹⁴ Lilino, une ngufimbilisigwa ukuyoba ikindukimo apa, ukuti ndubātiko. . . Linga une ngwinogona ikyene, indumbula yangu, kangi komma ukuyoba ikyene, polelo une ne nsyobi. Muketile? Une ngulonda umwe muketesye ikindukimo apa mu Lisimbo ili, kangi une ngwīnogōna ikyēne kyāli kimo mwa kyakuswigisya ikinywāmu-fiyō kwa une kuli kabalilo katali fiyo mpaka une nakyāgēnie. Lilino unko uswe tubale ikyo kifuki fiyo, lilino. Muketile?

Umwene uyu ali ni mbulukutu, (Mmasyu agangi, “ali ni mbulukutu ukupilika,” muketile, iyene yigwike kwa Mbepo.) unko umwene apilike iki u Mbepo ikuyoba ku fipanga; . . .

Lilino muketile, ikindu kilakila, ubufwimigwe ubu na filifysa fikwisa. Akayabo kalikosa ka ikyene kakukilanisania mu kipanga kilikyosa. I *fipanga*.

. . . Mbepo ikuyoba ku fipanga; Umwene uyu ikuponjola. . . (Mu kipanga nki? ba kiEfesi? Ena. Umma

ndaga. Smirina? Ena, bosa ba abene.)... *Umwene uyu ikuponjola mu fipanga fyosa atisa kufulasigwaga ukufuma ku bufwe bwakibili.*

115 Umwēne mu kipanga kya Laodikiya iki uyu ikuponjola fiki? Ikupōnjōla a baNikolai, ikupōnjōla ifindu fya kisu, ikupōnjōla ifipānga-fipāgūke ifi, ikupōnjōla amabupūti aga, ikupōnjōla filifyōsa fya kisu nu kūsīya pānja, kangī ikugana Kristi. Ugwe utisakufulasigwa nu bufwe bwakibili. Fiki? Umwene ali nu Bumi Bwāsīyēpwa. Ubumi bwa Syepwa bukabagila ukufwa. Yeso aatile, “Umwene uyu ikupilika ukufuma kwa Une ali nu Bumi Bwasīyēpwa, atisakufwamo siku. Une nisakunsiyusa umwene nu lisiku lyabumalikisyo.”

116 Lilino, lilino, pala... Lilino, umwe mukuyaga pa ku... Kuyaga bingi ukukindana na iki, loli une ngulonda ugwe ukwinogona naloliloli nubukafu bo ugwe ukali ukutendeka ulusalolwako. Muketile? Une nguyobaga ikindukimo lilino:

117 Iyo yo nongwa une ndikwitika ukuti aliko u gehena Gwasīyēpwa. Pakabagila ukuyapo u gehena Gwasīyēpwa. Panongwa yakuti linga ālipo siku u gehena Gwasīyēpwa, polelo aalipo bwīla u gehena Gwasīyēpwa, panongwa yakuti Gwasīyēpwa... Lulipo uluko lumolwene itolo ulwa Bumi bwa Syepwa, kangī ulu lo uswe tukusukulikila. Kangī linga ugwe kuyaga pakupya kwa bwilanabwila kangī kwa Syepwa, polelo ugwe kwisakufimbilisigwaga ukuya nu Bumi bwa Syepwa bukakwa, kangī polelo ikylene kikuyaga Kyala ikupya. Ugwe ukabagila ukuya nu gehena Gwasīyēpwa, kangī i Bāngéli pabwelu likuyoba ukuti “gehena āpelīgwe.” Kangī linga ikylene kipelīgwe, ikylene kikaya Kyasīyēpwa mma. Kalikōsa aka ko Kāsīyēpwa kakāpelīgwe siku; ikylene kyo bwīla kyāli, ikylene kyo Kyasīyēpwa. Kangī i Bāngéli likuyoba ukuti “Gehena āpelīgwe kuli u mōhēsi na bāndūmi bāke.” Gehena āpelīgwe, ikylene kikaya Kyasīyēpwa mma. Kangī une ndikwitika ukuti u mundu ikuyaga Mwasīyēpwa afundigwe.

118 Une ngusubila ukuti i Bangeli likuyoba pabwelu apa, ukuti, “Umwene uyu ikuponjola atisakufulasigwaga nu bufwe bwakibili.” Lilino “bufwe.” I lisyu *bufwe* bukufumila ku... ngimba ubu, lo “lupagulano.” Lilino, akabalilo kākō uswe twīpāgwīle ukufuma kwa Kyala, mu butulwanongwa, uswe tutalile tufwīle; i Bāngéli lyāyobīle lūlo. Uswe tuli bahesya ukufuma kwa Kyala, uswe tutumuligwe, uswe tufwīle mu butulwanongwa ni ngilano; uswe tuli bahesya kwa Kyala nu Bwāke ubukabi-bwa-twēsa. Kangī polelo akabalilo kako uswe tukwambilila Kyala nukuya nu Bumi bwa Syepwa, uswe twe bana Bake kangī kiyabo kya Umwene.

119 Undumiana gwangu unnini pala, Yōsēfu, yo kiyabo kya une, kali une... umwene ikubombaga siku. Umwene... Une lumo... Umwene lumo akālinakyo... Linga une nāli nnyambala

nkabi unkulumba kangi nāli ni kilingo kingi, umwene pamo, umwene ikwingilamo mwa kindukimo; loli pōpe umwene yo mwanundumiana, umwene yo kiyabo kya une. Naloli, umwene yo kiyabo kya une. Lilino, une ngabagila ukukana umwene ukukinda mumo une mbagile ukukana nimwene, panongwa yakuti umwene yo kiyabo kya une. Ulugelo lwa lilopa lwābagile ukunāngisya ukuti umwēne yo gwāngu. Muketile?

¹²⁰ Kangi ulugelo lwa Lilopa lukunāngisya kali ugwe uli gwa Kyala pamo mma. Muketile? Umwe mwe bana ba Kyala kangi umwe muli nu Bumi Bwasyepwa. Lōli u moyo ugu gukōnānga, u moyo gula gwisakupāguligwāga. Ngimba uko kotalusya? Polelo ugwēne gwisakuya kangi mma. Lilino kēta. Kalikōsa aka kāli nu bwāndilo kali nu bumalikisyo, panongwa yakuti kilikyōsa iki kili nu bwāndilo kyo kipeligwa. Lōli Kyala akāpeligwe mma, Umwēne āli Kyala akabalilo kōsa. Bukayapo ubuyo Umwēne āpeligwe. Kangi injila yene iyi uswe tubagile ukuya nu Bumi bwa Bwāsyepwa ko kuya kiyabo kya kipeligwa kila. Lwimiko! O, linga uswe tubagile ukuketa Ikyene! Keta iki u Mbepo Mwikemo ikubomba kuli ugwe? Umwene yo Mbepo Mwikemo, u Mpeli Mwene, Kyala u Tata nduko lwa Mbepo, ākoleligwāga “Mbepo Mwikemo” panongwa yakuti Ikyene kyāli pa mbili ugwa ngamu ya Yeso, u Mwanundumiana Gwake; ukuti Umwene āpelile Yeso, u mbili, iyo yo nongwa Ikyene kyafimbilisigwaga ukufwa. Kyala alinkwitugasya mu mbili gwa bundu ugu, kangi imbakasya ya lilopa yabongotwike, kangi u Bumi ukufuma ku kambakasya ka lilopa ukugomokela.

¹²¹ Iyo yo nongwa ukuti umwiputi ugwaiyolo mu Lwitikano Ulukulu akabagile ukusokapo...umwene alinkusokapo nu butobesigwe bulabula ubu umwene aali nabo akabalilo kako umwene ikwisa. Loli mu Lwitikano Ulupya, āyobile Bahiburi, ukuti, “U mwiputi linga asukigwe kamokene akaya nago amabyebye kangi aga butulwanongwa.”

¹²² Lilino, u Lwitikano Ulukūlu; abene bātwele u kang’osi, umwene alinkukilambalika akēne pāsi, ukubika amaboko gake pa kene, umwiputi; umpūti ikukeka u mmilo, umwēne ālipīlike ubusōk’ilopa, kangi āpilike u kukoloma kya akēne. Kangi akene kalinkufwa, kangi umwene alinkwipilika umbili gwake unnini gukusililika, kangi akene kāli kafwano. Umwene aamenye ikyo kyabagisenie ukuya umwene; kang’osi alinkwega ubuyo bwake. U mpūti ālyēgile ililopa, ukubika ilyēne pa kigemo kangi—kangi ilyōsi lyābūkile mmwanya, kangi ulwēne lwāli lwīputo lwa luhobokelo kuli u bwipū... [Ubuyo busitakandu pa tepi—Nsimbi]...kangi ubuumi bwa kinyamana bula bukaabagiile ukugomokela pa buundu kangī ukufwana nu mbepo gwa buundu, panongwa yakuti ikyeene yo mbepo gwa kinyamana. Ubūmi bwa kinyamana nu būmi bwa būndu, ikyēne kikābagile ukubōmba ikyēne. Lōli akabalilo kāko i...Iyo yo nongwa umwēne ābūkile panja ni kinyonywo

kilakila ku kutulw'inongwa, ikindu kilakila. Ukwisa muno panongwa ya kutulwa ubulogwe, kang'i ukupa ilikemo lyake, kang'i ukugomokela ikindu kilakila mminogono gake. Uko ko kutalusya.

123 Lōli apa akabalilo kāko umwiputi. . . O, Kipanga kya Kyala, komma ukutoligwa ukwēga iki! Umwiputi, akabalilo kamo naloliloli ikwenda pala kwa Mwanundumiana gwa Kyala kang'i nu lwitiko ikubika amaboko gake pa Mwene (O, mwe!), kēta kula mu kisyo Kyāke ni kiswēlo kila kisololwīke mu kisyo Kyāke, i Lilopa likusulula pāsi pa kisyo Kyāke, ikwīpilika ububabe bwa "Kyala Gwangu! Kyala Gwangu! Fiki Ugwe undāgile Une?" O, nkundwe, akabalilo kako ugwe kukēta go ntengonki ugu gwāfwilīle ugwe, kang'i Uyu Ikyene kyāli, Imanueli, Kyala ikufwa mbuyo bwako.

124 Polelo fiki kikuboneka? U mwiputi polelo, akabalilo kako akambakasya ka Lilopa kala kabongotwike mwa Mwanundumiana gwa Kyala. . . Ngimba fiki fyapelile akambakasya ka lilopa kala?

125 Ngimba ugwe gwe fiki? Ugwe gwe kambakasya akanini aka kafumile kwa bāba gwāko. U bukīkūlu bukaya na hemoglobini. I—i kikīkūlu kikutwāla itolo i lifūmbi; u mfugatīlīli, umwe yo gwakupīmba i—i—i mbāpo. Loli ililopa likufumila ku kinyambala, iyo yo nongwa u—u mwanike ikwega ingamu ya tata. Kang'i polelo, loli, u nkikulu ikwegigwa ku nnyambala, ikwega i ngamu yake, panongwa ya bāna; umwēne ikwīsa ukuya mfugatīli kuli u mwāna uyu umwēne isakupāpaga kuli u nnyāmbāla. Loli bo mumo une njobiile: inguku yibagiile ukutēla ilifumbi, loli linga iyene yikafuma pakuya ni njuni ya kinyambala, iliyene litisa kupanjamo.

126 Ikyo kyo, une ndinkuti, iyo yo nongwa uswe tulinafyo fingi ifyaiyolo, ifitalalifu, ifipanga fyalwiho umwisyugu. Abēne balinkufika pa fūndo ya kiNikolai iyi, bali ni kipāmba kya fifūmbwa fiswīle na mafūmbi amabole, kang'i abēne batisakupānja mma panongwa yakuti abēne bakaya. . . Ugwe ubagīle ukubōmba kalikōsa ku bēne (ukubakōlēla bala ababishopu, abadiakoni, kang'i kilikyōsa fyōsa), abēne batisamo siku ukwitika mu fimanyilo fikukonga abitiki, panongwa yakuti abene bakayamo siku nu Nyābo, Yeso Kristi. Linga ugwe kuyamo siku mbotosigwe nu Nyāke yula ugwa maka ga Kyala. . .

127 Akabalilo kako akambakasya ka Lilopa kala kābóngotwike pala pa Kalivari, kang'i u Bumi bula ubu bwaali nkati mula, unnini Yehova. . . O, ikyene kibagile ukuya kyakutika!

128 Umwe mumenye, aligwesa ikulondesya ikika, bule? Aligwesa ikuyoba, "O, nangisya une ikimanyilo." U nJuda alinkuti, "Nangisya une ikimanyilo."

¹²⁹ Unko une mbapepo umwe ikimanyilo. Kyala ābapèle umwe ikimanyilo akabalilo kamo. Abene basumile kuli ikimanyilo. Israeli āsumile kuli ikimanyilo. Umwene aalimbulile unsololi, “Une nisakubapa abene ikimanyilo ikyabwilanabwila: umfunde isakuyaga ni kifuba. U mfunde isa kuyaga ni kifuba kang’i isakupapa u Mwanundumiana.” (Ameni.) “Umwēne isakubilikigwága *Immanueli*, ‘Kyala na uswe.’” Ikimanyilo ikikulumba ukukīnda iki kyāpēgīgwe mu siku.

¹³⁰ Akabalilo kako Kyala, u Mpeli gwa kumwanya na pasi, alinkutendeka ikibombelo kya lisuba. Ima pānja pala ku Kyāmba Palomar kang’i kēta mu skopo yila ukukilania, kang’i ugwe ubagile ukukēta ifyinja maelifu-elifu mia yumo na malongo mabili ifya fwasi ya bwēlu. Ukubongotola ikyo pāsi mu mamailosi, kang’i ukukīnda ikyo kyo kikāli mwēsi, ni ndōndwa, ni fisu, kang’i Umwēne āpēlile ifyēne fyōsa. Itolo ukufipufula ifyēne ukufuma mmaboko Gāke, bo *ulo*. Ena!

¹³¹ Kang’i u Mpeli unkulumba yula alinkuya Mpoki gwangu. Isaga pasi ku Kambakasya ka Ilopa, komma ukwisila mu nnyambala, loli isaga u mfunde ku nkikulu; kang’i alinkwēga akabulenge akanini aka ukufuma ku nkikulu, nu kwībumba Mwēne akayumba akanini nu kwītūgāla mu kēne. O, ikylene—ikylene—ikylene kibagile ukuya kyakutika! Yehova! Yehova, pamwanya pa kilundiko kya ndope mu ndamba, ikukūta. Yehova, nkibaga kya mabuba. Ikyo kyo kimanyilo ikyabwilanabwila, bamo mwa bandu banywamu aba! Yehova, Kyala, u Mwāna unkūte (Haleluya!) mu kibaga ikyakunūnga. Kang’i polelo uswe tukwinogona uswe tuli munduyumo, ukufyusya imbulo yako; ukwēne kwābagile ukutim’ifula, ukwēne āngāli kukumilisa ugwe; kang’i polelo kubuka nkyēni kwīnogōna ugwe gwe munduyumo. Kang’i Yehova alambalele nkibaga, pamwanya pa—pa kilundiko kya ndope, ikulila ngati kanini. . . akāna akanini. Ikyene kibagile ukuya kyakutika! Ikyo kyo kimanyilo. Kyala alinkuti, “Une ngubapaga umwe ikimanyilo ikya bwilanabwila.” Ikyo kyo kimanyilo ikyanaloli. Yehova, ikukina bo ndumiana. Yehova! Yehova, ikubōmba mu lilūka-lya-mbombo, ikukeka amatapwa ngati fundi-gwamatapwa. Aleluya! Mwe, o, mwe! Yehova, ikusuka amalundi ga baloba’nswi. “Une ngukupaga ugwe ikimanyilo.”

¹³² “O, loli uswe tukufimbilisigwa ukuya nu mputi, umwe mumenye, ni miselekesye ni milisi gyōsa, bakolala, kang’i. . .” Muketile? O!

¹³³ “Une ngukupaga ugwe ikimanyilo ikyabwilanabwila.” Yehova, imile ndubingilo lwa bulongi na maswelo pa kisyo Kyake. Yehova, ābāluligwe lōsa ngelebune, mu mbili, pakati pa kumwanya na pāsi. Umwēne āhelulāga isoni sya kipīngika. Uswe tulimakyo ikifwāni Kyāke pala na kafunga akanini ukusyūngutula Umwēne; ena ikyo kyo itolo unsemaji ābōmbile ikyo. Abēne balinkumfula Umwēne ngelebune, balinkunkosya

isoni Umwēne! O, ikipambo kila kya basyobi akabalilo kâko isala yila yikwisa! Ili lyo lisiku lya mundu, i lisiku lya Ntwa likwisa. Yehova! Yehova, ikufwa, ena, nakimo kyabonike. Yehova, ikwiputa, nakimo kyabonike. Hmm. Uko ko kotalusya. Ikyene kibagile ukuya kyakutika! Ikyo kyo kimanyilo kya bwilanabwila. Ikyo kyo kimanyilo ukuti abanyambala bosa babagile ukumanya. Polelo Umwene alinkufwa, Yehova alinkufwa. Polelo ikisu kilinkwanda ukusenyendeka. O, mwe!

¹³⁴ Polelo Umwēne äsyükile ukufuma ku lipũmba kangi alinkufyũka pa Mwanya. Yehova, ikugomokela mbubumbe bwa Mbepo Mwikemo ukuya nu bumi mu Kipanga Kyake, nkati mbandu Bake. Lwimiko! Yehova, ikwenda ukusuluka ukwisila mu kipanga, ikumanyilangani aminogono ga linogonelo. Yehova, ikubumbulusya ababine. Yehova, ukuyoba ukwisila mmilomo mpaka u nnyambala akaya nabo ubulagili bwa mwene. Yehova, ukugomokela mu Kingereza nukusanusya ikyene. Ugwe kulonda ikimanyilo? Amen! Yula Yehova ikusuluka pãsi ku ndogwe yumo, ukusumusya umwēne mmwanya, kũko umwēne yo fiyo—umwēne yo fiyo gwapãsi-pãsi mpaka imbwa sitisakunkēta umwēne, nu kumõsya umwēne mwēlu bo ingãla nukumpa umwēne indumbula bo kigala. O, mwe! Yehova, ukwēga kinwelwa alãmbalēle mula mu lukindi-lwa-sofu kangi mbwēle mõsa ukukilania akanwa kãke, kangi ukumpela umwene ukumbilila i Nongwainunu...?...I Lilopa lya Yeso Kristi likutusuka uswe!

¹³⁵ Akabalilo kako Umwene ãli pa kisu, Umwene alinkubuka ku kaya aka pãsi fiyo aka kãliko, kangi ku bãndu aba pãsi fiyo aba bãliko, kangi abēne balinkumpa Umwēne ingamu ya pãsi fiyo iyi yãliko. Uko ko kotalusya. Abēne bãlimbõmbile Umwēne ukuya mbĩbi-ukukĩnda, nu kunkõlèla Umwēne ingamu imbĩbi-ukukĩnda iyi yãbagile ukukõleligwa, “Belezebabu,” u mõhesi yumo. Ikyãpãsi fiyo abēne bãbagile ukumpa Umwēne, u nnyãmbàla ämpèle Umwēne.

¹³⁶ Lõli Kyala älimfyũsisye Umwēne mmwanya, kangi Umwēne älimpèle Umwēne i Kikota ikitali fiyo mpaka Umwēne ikufimbilisigwa ukukēta pãsi ukukēta Kumwanya. Amen! Lwimiko! Nu kumpa Umwene i Ngamu pamwanya pa ngamu yiliyosa iyi yiyobigwe ku Mwanya na pasi, kangi kyõsa ikikolo mu Mwãnya ni kisu kikubilikigwa ukukõnga Umwēne. Ikyo kyo iki unnyambala inogonaga isya Umwene; ikyo kyo iki Kyala inogonaga isya Umwene. O Kyala, unko aminogono gangu gayege bo Bako, Tata. Ena, nkulumba. O i Ngamu imbala!

¹³⁷ Lilino, “Umwene uyu ikwitika mwa Une ali nu Bumi bwa Syepwa.” Lilino, linga lulipo uluko lumolwene itolo ulwa Bumi Bwãsyèpwa, kangi umwe mukwãga ubwene kangi uswe tukulondesya ubwene ukwisila mwa Yeso Kristi, ubo bo Bumi bwa Kyala. Polelo akabalilo kako akambakasya ka Lilopa kala kabongotwike pa Mwanundumiana gwa Kyala,

kangi aka Yehova akanini kala aka kāfugatiligwe nkati mwa Nnyāmbála uyu ākoleligwága Yeso (akabalilo kako mwa Umwene mwālitugésye ubwisusye bwa Bwakyala mu mbili), kangi lilino akabalilo kako uswe tukwitikisya Iilopa *lila* ku bufyule bwa mbibi syitu, u Mbepo yula uyu aali komma pa nnyambala, loli pa Kyala. . . Lwimiko! Ili Bangeli lyāyobile, “I Lilopa lya Kyala.”

¹³⁸ Umunduyumo alinkuti, “Ugwe kukumbukila, Umwene. . . Komma ukuyoba nakimo isya baYuda, panongwa yakuti Umwene āli nJuda.” Umwēne akāli nJuda mma. Umwēne akāli nJuda pamo Gwāpanja, Umwēne āli Kyala. Uko ko kutalusya. Umwēne āli Lilopa ilipeligwe. Kyala ātēndike ikyēne kyāpasima. Ikyēne kyāli Lyāke Mwēne, kangi ukwisila mu Lilopa lila ilipeligwe uswe tukwītikisya Ilyēne ukuya buswe bwītu panongwa yakuti Umwēne āfwile ubufwe kuli uswe. Yila i Mbakasya ya Lilopa yilinkubongotoka, yikusōsya yula Mbepo Mwikēmo ukwīsa kāngi pa uswe, kangi lilino uswe tuli banabalumiana na banabalindwana ba Kyala ukwisila mu kupāpīgwa kumo kwa Mbepo. Polelo u Būmi ubu bwāli bwa Kyala, ubu bukāli nu bwāndilo pamo bukālimo siku nu bumalikisyo, bo bwāngu kangi bwāko ukwisila mu lipyāna lya Kyala mwa Yeso Kristi. Mwaketa lelo umwe.

¹³⁹ Lilino, “gehena,” uswe twisa kugomokela ku ikyo mu kabalilo. Une ngukubula ugwe ukuti—ukuti pakabagila ukuyapo. . . Une ngwitika mu gehena umpvano. Ena, nkulumba, i Bāngéli lyāyobile lūlo, u sūmbi gwa moto. Lilino, loli ikyo kikabagila ukuya bwila-. . . ikyene kikabagila ukuya Kyasyepwa. Ikyene kibagile ukuya. . . Ili Bangeli litikuyobamo siku ikyene kyo Kyasyepwa, Ilyene likuyoba “gwabwilanabwila” gehena. Litikuyoba mma i lisyu Kyasyepwa, ilyēne likuyoba u “gwabwilanabwila” gehena. Lilino, ikyēne kītēndekisye kuli u mōhēsī na bāndūmi bāke; u gehena ugwabwilanabwila, komma u Gwāsypwa yula. Lilino, ukufuma. . . U moyo gula gubagile ukutamigwa kula panongwa ya bubōmbelo bwāke ku fyinja maelifu-elifu kalongo, kuli fyōsa ifi une mmenye. Une ngamanya iki *bwilanabwila* abagile ukuya mu buketelo bwa Kyala. Ikyene kibagile ukuya ku maminiti mahano, ikyene kibagile ukuya ku fyinja maelifu-elifu, ikyene kibagile ukuya ku fyinja maelifu-elifu kalongo, lōli kwisa kwīsāga akabalilo pāpo umoyo gula gwisakumalika ukuya.

¹⁴⁰ Apa kyo iki i Bāngéli lyāyobile, muketile:

. . . *Umwēne uyu ukupōnjōla atisa kufulasigwa ni fwa yakibili.*

¹⁴¹ Ubufwe bwakwanda bo kupagulania ukufuma ku baganigwa bitu. Uswe tukubuka mu Kuyapo kwa Kyala, nasiku ukufuma mu Kuyapo Kwake. Muketile? Lilino, linga bulipo u bufwe bwakibili, polelo ubwene bukufimbilisigwa

ukuya bufwe bwa moyo. Kangi polelo umwene uyu ikuponjola i kisu, pamo ikuponjola i findu fya nkisu, ali nu Bumi Bwasyepwa kangi atisa kupalamasigwa nu bufwe bwakibili. Mwaketa lelo umwe, Bumi Bwasyepwa. Lōli u—u ntulwanongwa . . . Ili Bāngéli lyāyobīle, “U nkīkūlu uyu ikwītūgāla mbusangalufu yo afwīle bo umwēne mūmi.” Uko kutalusya? “U moyo ugu gukōnánga, ugwēne gwise kufwa naloliloli.” Ngimba *kufwa* fyo fiki? Lōsa “ukupāgūlania,” “kangi mma.” Muketile? Lilino, ugwēne gutumulígwe, ko kutalusya. Ugwēne gutumulígwe, kikayako kangi mma ku kyēne. Ngimba akēne kikuyaga kabalilo katali bulebule ukwēga ikyo? Ikyēne kisakubūka ukusuluka ukukīnda mu njila yilayila ikyēne kikwīsamo, kangi ikyēne kisa kwīsa ku buyo bumo mpaka pisa kuyapo napamo nakimo kisyēle kya ikyēne. Ikyēne kisa itolo ukugomokela ukufuma ku akabalilokamo iki ikyēne kipeligwēko.

¹⁴² Uswe twābagile ukwēga akambasya-ka-nyama, nu kubongotola i mbakasya ku mbakasya yimoyene, ukubuka ku mbakasya iyīngi, mpaka ugwe gwābagile ukusuluka pāsi ku mabakasya yākwānda; ukubongotoka nkati mu mbakasya yila, polelo ugwe uli nu nkemo gwa lilopa; ugwe kwisa mu nkemo unkindakindane ugwa lilopa, kangi polelo ugwe kwisa pasi ku kayabo akanini mu kambakasya kala: ubo bo bumi. Abēne bakabagila ukukyāga ikyo. Abēne bakamanya nakimo ikya ikyēne. Lilino, u būmi bula kubumalikisyo bwisa kwisa pa buyo mpaka ubwēne bukaya kangi mma; kilikyōsa u nkemo gwa būmi bula, une ndikwītika ubwēne nu nkemo guligōsa. Ikyēne āngāli kikuya kyamwambepo.

¹⁴³ Kangi polelo, mu kila, kubumalikisyo ikyēne kisa kupāgūka lōsa nu kuya nakimo kangi mma. Ikyo kyo iki i Bāngéli lyāyobīle, “U moyo ugu gukōnánga, ugwēne gwise kufwa.” “Kangi abēne aba bikupōnjōla mu ngulilo sya kipanga isi apa batisakufulasigwa nu bufwe *bwakibili*.” U mbili gukufwa ikyakwanda, u moyo gukufwa kangi ugwene gutisakuya kangi mma. Muketile? Ikyo kyo . . . ngimba umwe mukwitika ukuti ilyo lyo i Bangeli ili likuyoba ikyo?

¹⁴⁴ Lilino kumbukilāga, linga gehena yo Gwasyēpwa, polelo i Bāngéli lyo lisobi akabalilo kāko ilyēne lyāyobīle “gehena āpelígwe.” Kangi polelo linga u mundu ikuyaga pakupya kwa Syēpwa, mu gehena, polelo umwene abagile ukuya nu Bumi bwa Syepwa ukuya gwamabyebye, ukupya. Ngimba uko kutalusya? Ena, ngimba u luko lulinga ulwa Bumi bwa Syepwa luli pala? Lumolwene. Uko ko kutalusya. Itolo u Bumi Bwāsēpwa bumobwēne.

¹⁴⁵ Lilino, komma ukubuka nu kuyoba, “Nkundwe Branham atikwitika mu gehena.” Nkundwe Branham nalōli ikwitika mu gehena. Ili Bāngéli likumanyisya aliko u gehena. Itolo bo busisimikisigwe ukuti bulipo u—u buyo bwa butūsyo, bulipo u buyo bwa—bwa lufūndo. Kangi Kyala nalōli isa kupela

u moyo ugu gukōnānga ukulwāna nu Mwēne ukufūndigwa. Kangi panongwa ya kupika Yeso Kristi ukuya Mpoki gwako, ugwe naloliloli kwisakufundigwaga panongwa ya kyene. Lōli kwisakuyapo akabalilo kāko ugwe utisakuyako kangi mma. Lōli fyo fyīnja maelifu-elifu malinga ifi fisa kwēga kuli ugwe ukugomokela ku kila, une ngamanya. Lōli akabalilo kamo. . .

146 Ugwe uli kabalilo ukuya mpaka ugwe upāpīgwe kabubili, polelo ugwe gwe kindu Kyasyēpwa. Kangi injila yene iyi ugwe ubagile ukwāga Ubwēne ko kuya ni kiyabo kya Kyala mwa ugwe, ukuya Bumi Bwāsyēpwa. Ngimba umwe mubagile ukuketa ikylene? Naloliloli.

Umwene uyu ali ni mbulukutu, ndeke umwene apilike iki u Mbepo ikuyoba ku fipanga; . . .

147 Une nunganile Umwene. Bule umwe? Une nhobwike fiyo ukuya nu Bumi bwa Syepwa. Ikyo kitikundamia une kangi mma, panongwa yakuti uswe tuli nabo u Bumi Bwasyepwa lilino. Kangi une mmenye ikyo, kangi une ngusubila ukuti aligwesa isakuyaga nakyo İkyene, twesa ba uswe.

148 Irenaeus, ena, une nāli nu busimbe apa pa Irenaeus, ukufwana, “ukubala isyambukulu isi.” Ukuti inongwa iyi Irenaeus āsalīgwe yo nongwa yakuti umwene āli ni fimanyilo fya Pentekosti (ikyapakwanda) i Kipanga fikukonga umwene.

149 Lilino, linga Kyala. . . Balinga bikwitika ukuti i Kipanga kikwanda pa Pentekosti? Umma ndaga. Balinga bikwitika ukuti Kyala naloli āsisimikisye i Kipanga ku Pentekosti? Umma ndaga, nkulumba. Polelo linga ikyo kyāli Kipanga kyākwānda kya Kyala, kangi ikyo kyo iki Umwene ākōlīle “Kipanga,” kangi Umwene yo Mpesa lilino, uswe twe sām̄ba, linga u Mpesa gukumesya ulusamba ulungi, ngimba ikylene kisakuyaga fiki? Pentekosti. Ena! Lilino, lumo komma ni ngamu. Lilino uswe tulinasyo i *ngamu* sya Pentekosti, loli ikyo kyo kikaya kingipo ukukinda u Methodisti, Baptisti, Presbeteri, Pentekosti. Ikyo kitikusanusya ni kindu nakimo, muketile, iyo yo ngamu yimo itolo. Lōli akabalilo kōsa ugwe uli nabo Ubwēndelemo bwa kiPentekosti mu ndumbula yāko, Pentekosti mu moyo gwāko, ukukupā ugwe u Būmi Bwasyēpwa, polelo Kyala āfīngile kwa ugwe ukuti, “Ugwe utisa kupalamasigwamo siku nu bufwe bwakibili;” ukuti, ugwe uli nabo u Bumi bwa Syepwa kangi *ukabagila* ukupalamasigwa nu bufwe bwakibili. Muketile? Ugwe uli. . . ugwe uli. . .

150 “Somma ukunsulumanisya Mbepo Mwikemo gwa Kyala.” Lilino, komma ukunsulumanisya Umwene (ukubomba ifindu ifi fisobi). Linga ugwe kubomba, ugwe kwisakuhomba panongwa ya ikylene; panongwa yakuti i Bāngēli lyāyobīle, “Somma ukunsulumanisya Mbepo Mwikemo gwa Kyala kuko umwe mufūngigwe mpaka ilisiku lya butabulo bwīnu.” Ngimba ikyo kitalusye? “Somma ukunsulumanisya Mbepo Mwikemo.”

¹⁵¹ O! Ilyéne lisakuyaga lisiku ilinunu, ulubūnju lumu, gamo mwa tubalilo utu. Ukunāngisya ugwe ukuti u busyūke bukuyaga bwākisu-kyōsa, “Pisakuyapo babili nkibānja, kangi Une ngwegaga yumo; kangi babili nkitala, kangi Une ngwegaga yumo.” Muketile, ikyene kikuyaga kilo ubuyo bumo, kangi pamusi pa lubafu ulungi ulwa kisu; ukuya busyūke bwa kīsu-kyōsa, u Kunyakiligwa kula. Ingangabwite ya Kyala yisakukuba, kangi aligwesa gwa bene, ubwa kipanga ikinini iki *apa, apa, apa*, kangi kōpe ka kabugutila akanini kala aka kābūkile ukukīndamo *mula*, kangi ukusōka pānja *apa, apa, apa*.

¹⁵² Akabalilo kāko u mfunde yula, u mfunde yula akabalilo kāko umwēne ālimbwéne mu nketesi gwa kihano-na-kibili ukuti. . . Lilino, kumbukilaga, bālipo abafūnde bahano-na-babili. Ngimba uko kutalusya? Pamo, une ngusanusya, abafūnde bahano babūkile panja. . . Abafūnde kalongo bābūkile panja ukwakwāgāna nu Ntwa, bahano bāli bamahala kangi bahano bāli batoyofu. Ngimba uko kutalusya? Kangi lilino, mu mabukētési palema, gālipo amabukētési mahano-na-mabili. Kangi ku bumalikisyo bwa bukētési bwa buhano-na-bubili (bamo bāgonile ukufuma ku bukētési *ubu*, bukētési *ubu*, bumo *ubu*, bumo *ubu*, kangi *bula*, . . .), u bukētési bwa buhano na bubili, lyālipo ilisyo-lya-pakanwa lyābūkile panja, “Kéta, u Nnyambala ikwisa, sōkaga umwe panja ukwakwagana nu Mwene.” Kangi abēne balinkkusumuka nu kutēndekēsya i nyāle syābo. Kangi bōsa aba abāngi balinkusumuka ukusuluka ukukindamo *apa*. O, ngimba ako katikuyaga kabalilo akanunu!

O, uswe twālisibīle ukwīmba akimbo akanini:

Akene ko kabalilo kanunu kwa une,
Ko kabalilo kanunu kaki kuli ugwe;
Linga uswe twesa twitendekisye ukwagana na
Yeso u Mwalafyale gwitu,
Ko kabalilo kanunu nki akēne kisakuyaga.

Apa, unko uswe tukete linga uswe tubagile ukwimba ulo:

Akabalilo kanunu kaki kuli une,
Akabalilo kanunu kaki kuli ugwe;
Linga uswe twesa twitendekisye ukwagana na
Yeso u Mwalafyale gwitu,
Ko kabalilo kanunu nki akēne kisakuyaga.
(Ngimba ikyo kitisakuyaga kinunu?)

O, ngimba ikyene kitisakuyaga kinunu kula,
Ukuya nasimo isigo ukupīmba?
Nubuhofu tukwīmba na mabangala-ga-
ndūmbūla gōsa gikwīmba,
O, ngimba ikyene kitisakuyaga kinunu kula?

¹⁵³ Balinga ba umwe mumenye ukuti umwe mukubukaga ku kāya? Balinga bamenye umwe mukusōkaga panja pa kifigo kila? Ugwe utikumanya. Balinga bamenye linga ugwe kubōmba

ukusōka panja ugwe kwisakwĩngĩla kãngi? Ugwe ukabagĩla ukuyoba. Popãpo komma ukukileka ikilo iki ukutoligwa; komma ugwe ukutoligwa Kyala mu kilo iki, kabuno iki kibagile ukuya kilo kyabumalikisyo iki ugwe ubagile ukuya na kabalilo pamo u lusako lumo. Ngimba ugwe gwe ywani, mulimosa? Ngimba ugwe kufumila kugu? Ngimba ugwe kubuka kugu? I bũku lyēne nkisu-kyā-pāsi libagile ukukubũla ugwe iki ikyēne kili, lyo ili ilisayĩgwa i Bãngeli ilikũlu apa. Kangi ilyo lyo i Bangeli ili uswe tukwitika, uyo yo Kyala uyu uswe tukwitika.

¹⁵⁴ Kangi linga ugwe ukaya nkati mu Nsĩngĩligwa yula, nkati mu kapãmo akanini ka bãndu-banãndi, kubutali ukusuluka *kuno* umwĩsyũgu ukuya mfyolotoligwe nu tumanyisyo ni fipãnga-fipãgũke, na fyosa bo ifyo, linga—linga—linga ugwe ukaya mu kabugutila akanini kala... Lilino, ugwe utikufimbilisigwa ukwĩlũngĩsya ku kipanga iki, ugwe utikufimbilisigwa ukwĩlũngĩsya ku kalikosa, ugwe itolo kufimbilisigwa ukupapigwa mu Kitangalala kila. Lilino, linga ugwe kulonda ubulilani bwako mu Methodisti, Baptisti, Presbeteri, kulikosa ugwe kulonda ikyene, ikyo kyo kilĩ kwa ugwe. Muketile, ugwe bika ubwinake bwako na aligwesa uyu ugwe kulonda. Lõli une ngukubũlãga ugwe ikindu kimokyene: akabalilo kãko ugwe upãpĩgwe kabubili, ugwe umenye, “injuni isya liyoya limo...” Mwe!

¹⁵⁵ Yumo ãlindalusisye une akabalilo kamo, alinkuti, “Nkundwe Branham, ugwe gwãbabulile abandu bala, ‘Gomokelaga ku kipanga kya Methodist.’”

Une ndinkuti, “Naloliloli. Baleka abene babukege panja, kangi abene bakaya nu buyo bwakubukako.” Polelo uswe twisa kukẽta...

Ikyo kyo kili kanunu, gomokela kunyuma, ikyēne kitisakuyaga kitali fiyo mma, umwe muketile. Ikyēne kitisa kuya kabalilo katali fiyo mma, abēne bisa kuya papapa bagomokile kãngi.

¹⁵⁶ Umwe mumenye, akabalilo kamo mu...Noa...ngalaba, ubuyo bwa buponesigwe, Noa, gwãlipo u mōgēsyo unkulumba gukwisa. Kangi popãpo Noa alinkwãbũla i likũngũlu pãnja pa ngalaba, kangi umwēne ãbũkile itolo ukukindilila ukukoloma nu kukelengania ukusyũgutĩla. Fiki, umwēne ãlikutisĩgwe, panongwa yakuti umwēne ãli linyõmbo ukwãnda itolo. Umwēne ãbagĩle ukupuluka ukufuma ku mfimba gumo ugwaiyolo umfwãno, nukulya ikĩsusya-lwãnda ukufuma ku mbunda-falasi iyi, nu kubuka ukukilania kula pa iki—pa ng’osi yayiolo iyi nu kulya ikĩsusyalwãnda ukufuma ku mwene, kangi ikindukimo ikingi, kũko kwaliko itolo uluko lõsa lwa mifimba imikũlu gilãmbalẽle ukusyũgutĩla.

¹⁵⁷ Popãpo i likũngũlu lisa itolo ukwĩtũgãsya pãsi pala nu kuywēga ukusyũgutĩla, “Miana, une ngwĩyila nimwēne i jubili

lōsa pa nīm̀wène!” itolo nguywēga ngubūka.

¹⁵⁸ Loli akabalilo kako abene basanwisye ingungubiya inini panja, umwene ali kipeligwa ikikindane. Ukunūnga kula, umwēne “akābagīle ukwīkāsya ikyēne. Hmm!” Fiki? Ingungubiya yikanako akayongo kalikosa; umwene yo njuni yene iyi yikaya nako akayongo. Umwene alinkutoligwa ukusya ikyene, polelo ikindu kyene iki umwene ābagīle ukubomba ko kugomokela kulakula ku ngalaba nukukoma pa kifigo.

¹⁵⁹ Buka itolo kulikosa ugwe kulonda. Ikindu kyene iki une ngukusuma ugwe ukubomba ko itolo kwisa mu Kitangalala, kangi une mmenye kūko ugwe kubukáko. Ugwe utisakubagila ukwimikana nakyo ikyene kangi mma, nkundwe, ugwe kuyobaga, “Une ngilēnie u lukīndi lwakupāgūlania, Une nsokilemo nkīsu iki kunyuma.” Ena, nkulumba. Ikyene naloliloli kili.

O, abēne bābūngéne nkyūmba kyapamwanya,
Bosa bikwiputa mu Ngamu Yake,
Abene balyosigwe na Mbepo Mwikemo,
Kangi amaka kuli ububōmbelo galinkwisa;
Lilino iki Umwene ābombile ku bene ilisiku
lila

Umwēne isakubōmbela kuli ugwe kilakila,
Une nhobwike fiyo ukuti une mbagile ukuyoba
une ndi yumo gwa bene. (Bule ugwe?)

Yumo mwa bēne, une ndi yumo mwa bēne,
Une nhobwike fiyo ukuti une mbagile
ukuyoba. . . yumo mwa bene; (Aleluya!)
Yumo mwa bēne, une ndi yumo mwa bēne,
Une nhobwike fiyo ukuti une mbagile ukuyoba
une ndi yumo gwa bene.

Balinga bahobwike isya ikyo ikilo iki? O, mwe!

Isaga, nkundwe gwangu, londesya ulusayo ulu
Ulo lwisa kusukaga indumbula yako ukufuma
ku butulwanongwa,
Ulo lwisa kwānda amabāngàla gabuhobofu
ukukuba

Kangi lwisakukyūnga u moyo gwāko pa lulapi;
O, ikyene kikupya lilino mu ndumbula yangu,
O, lwīmiko ku Ngamu Yāke,
Une nhobwike fiyo ukuti une mbagile
ukuyoba. . . yumo mwa bene.

Une ndi yumo mwa bēne, une ndi yumo mwa
bēne,
Une nhobwike fiyo ukuti une mbagile
ukuyoba. . . yumo mwa bene; (Aleluya!)
Yumo mwa bēne, une ndi yumo mwa bēne,

Une nhobwike fiyo ukuti une mbagile ukuyoba
une ndi yumo gwa bene.

¹⁶⁰ Lilino akabalilo kako uswe tukwimba ilinandi ilikōnge ili, une ngulonda umwe ukuponania amaboko, mūmo umwe mukubōmbéla ikilo kilikyosa, bosa aba Methodisti, na Baptisti, kangi Presbeteri. Ponia ifiboko yumo nu nnine, kangi nukuya pabwīnàke ukufwānapo kukutafunya umpulya gwakutafunya gwa yumo nu nnine, linga ugwe ubagīle. Lilino itolo yaga gwānalōli, nalōli gwabwīnàke, ukuya gwabukamo lilino bo uswe tukwīmba ulwēne:

Une ndi yumo gwa bēne, yumo mwa bēne,
Une nhobwike fiyo ukuti une mbagile ukuyoba
une ndi yumo gwa bene;
Yumo mwa bene, yumo mwa bene,
Une nhobwike fiyo ukuti une mbagile ukuyoba
une ndi yumo gwa bene.

Palema nalinga abāndu aba lumo batisa
kumanyila ukuya,
Pamo ukwītūfyā isya bufumuke bwankisu,
Abēne bōsa balyāmbilīle Pentekosti gwābo,
Bōsīgwe mu Ngamu ya Yeso;
Kangi abēne bikubūla lilino, fyosa-fibili
mbutali kangi mbupapate,
Amaka Gāke gakāli galagala,
Une nhobwike fiyo ukuti une mbagile
ukuyoba . . .

Lilino unko uswe naloliloli twīmbe ulwēne:

O, yumo mwa bēne, yumo mwa bēne,
Une nhobwike fiyo ukuti une mbagile
ukuyoba . . . yumo mwa bene; (Aleluya!)
Yumo mwa bene, yumo mwa bene,
Une nhobwike fiyo ukuti une mbagile ukuyoba
une ndi yumo gwa bene.

¹⁶¹ Ngimba ugwe kuyaga gwakwīgana ukuya mfwīlila Umwēne na Smirina? Linga ikyene kikwisa pa buyo ubu ugwe gwafimbilisigwaga ukwagana nu bufwe pamo ukwega ikyene ukugomokesya, ngimba ugwe ubagile ukuketana ni kyene? Ena, nkulumba. O Kyala, ikyene kikuyaga bunoge. Ena, nkulumba. Iyo yo njila une ngulonda ukubuka, mulamula nkigemo. Uko ko kotalusya. Une ninogonaga une nākyāgīle ikyēne kangi abēne bābūkāga ukukitwāla ikyēne mu Germany apa pakaya patali mma. O, abēne bāyāga pakundusulila une ukwīsila mu kyakukētēla kya nkilo, kangī abasikali ba kiJeremani balinkubopa mōsa ukusyūngutīla une nu kukolelela kunyuma bo *lula*. Une ndinkwinogona, “Kyo kindu kinunu nki ikyene kisakuyaga pakufwa kuli u Ntwa gwangu papapa apa pa ngunda!” O, mwe! Kyo—kyo kindu kinunu nki!

¹⁶² Ena, unko une mbabĩmbĩle umwe akimbo akanini. Ngimba une mbagĩle? Ngimba umwe muli na—ngimba umwe muli na kabalilo itolo kuli kanini kanandi? Umma ndaga. Une ngabagila ukwimba ulwene, une nguyoba akene. O, une akabalilo kosa n̄londaga ukwimba. Kangi gamo mwa masiku aga akabalilo k̄ako ugwe kufika ukukilania ku ak̄ako akamogi ak̄aya akanyw̄amu kumwanya kula mu Paradiso, kubutali k̄usi ku bumalikisyo bwa mat̄enḡele p̄asi pala, k̄uko Russell Creech kangi une nisakuyaga kuli u bufwĩmi ubu, umwe mumene. Kubutali ukusuluka ku bumalikisyo bwa matengele kaliko akatembe akanini pabwa pala aka Nkundwe Neville ikwimbapo, *Njengela Une a Kasasa mu Nguto*, (Une ndinkwinogona umwene ayobaga isya buyo bwangu.) *mu Kisu-kyalwimiko*. Lumo mwa malubunju aga akabalilo kako ugwe kwenda panja pa mbenu ingulumba panja pala, nu kukelengania bo lula, kubutali p̄asi pala mu nguto ugwe kupilika umunduyumo ikwimba:

Ilipȳana lȳakusw̄iḡisya! bo bunȳafu buki
m̄umo kikupilik̄igwa,
Ili lȳapokile umpelakisa bo une!

¹⁶³ Ugwe kuyoba, “Ena, saya Kyala, ugwaiyolo Nkundwe Branham aponjwile ikȳene. Pala umwene alipo, une ngumpilika umwene imile ukukilania kula lilino ulu, ikwimba *Ilipyana Ilyakuswigisya*.”

¹⁶⁴ Ilyene lisakuyaga lipyana ilyakuswigisya ili lyalindwele une kula. Uko ko kutalusya.

Loli iyene yikusulula ni lilopa, ena, (Iyo yo nongwa une ngulumbilila Iki.) iyene yikusulula ni lilopa,
Inongwainunu ya Mbepo Mwikemo iyi yikusulula ni lilopa,
Ililopa lya bafundigwa aba b̄afwilĩle u Bwanaloli,
Inongwainunu ya Mbepo Mwikemo iyi yikumilisa ukusulula ni lilopa.

Ugwakwanda pakufwila ulubatiko lwa Mbepo Mwikemo ulu,
Āli Yohani u Mōsi, lōli umwene āfwile bo m̄undu;
Polelo ālisile u Ntwa Yeso, ab̄ene b̄alinkomelile Umwene,
Umw̄ene āmanȳisye ukuti u Mbepo ikubapoka ab̄andu ukufuma ku butulwanongwa.

Ālipo u Peteri na Pauli, na Yohani unnyakyala, Ab̄ene b̄ap̄ele imȳumi gȳabo ukuti i Nongwainunu iyi yabagile ukumulika;
Ab̄ene bafuluḡenie ililopa lȳabo, bo basololi baiyolo,

Ukuti i Lisyu Iya Kyala Ilyabwanaloli Iyābagīle
nubwanaloli ukuyobigwa.

Gilipo imyoyo pāsi pa kigemo, (aba bafwilila
aba) bikukúta, “Mpaka ndili?”

Ukuti u Ntwa afūnde bala aba babōmbīle
ubusóbi; (Pilikisya! Nakalinga!)

Loli bisakuyangapo abakongelelapo babo
bisakupa ililopa Iyabo Ilyabumi

Panongwa ya Nongwainunu iyi Iya Mbepo
Mwikemo nu mōgēsyo Gwāke unkesefu.

Iyene yikusulula ni lilopa, ena, iyene
yikusulula ni lilopa,

Inongwainunu ya Mbepo Mwikemo iyi
yikusulula ni lilopa,

Ililopa Iya bafundigwa aba bāfwilīle u
Bwanaloli,

Inongwainunu ya Mbepo Mwikemo iyi
yikumilisya ukusulula ni lilopa.

165 O, kula kukuyaga ku . . .

[Kalumbu ikuyoba mu lulimi ulungi, u nkundwe ikupa
ubusanusi. Unkundwe ikuyoba mu lulimi ulungi, u kalumbu
ikuyoba mu lulimi ulungi. Ubuyo busitakandu pa tepi.
Unkundwe ikupa ubusanusi—Nsimbi] Lwimiko. Ameni. Ameni.
Hmm. Hmm. Lwimiko. Ameni. Ena.

166 Ameni. “Umwene uyu ali ni mbulukutu, ndeke umwene
apilike iki u Mbepo ikuyoba ku fipanga.”

Une nunganile Umwene . . .

Tufya lilino, kēta iki Umwēne isakubombaga. Linga ugwe
ukanganamo siku Umwene pabutasi, ngimba ugwe kulonda
ukungana Umwene lilino? Ngimba ugwe ubagile ukwima
nukummwagania Umwene, ukumwega Umwene ukuya Mpoki
gwako?

. . . une, (Kyala akusaye ugwe, nkundwe.)

Kangi ālyūlīle . . .

Umunduyumo uyungi isakwimaga, yoba, “Une ngulonda
Umwēne, lululu lilino, une ngulonda ukungana Umwēne?”

. . . ubupoki

Pa gwa Kalivari . . .

Kyala akusaye ugwe, kalumbu. Kyala akusaye ugwe
kunyuma kula, nkikulu ntubwa.

Une nunganile Umwene . . .

Umwene uyu ali ni mbulukutu, ndeke umwene apilike iki u
Mbepo ikuyoba ku kipanga.

. . . Umwene ātalīle ālīnganīle une

Kangi ālyūlīle ubupoki bwāngu

Pa mpiki gwa Kalvari.

¹⁶⁷ Gwĩtu Tāta Gwakumwanya, bo Ugwe kukēta aba batatu bikwĩma pa malundi gābo, O Kyala, une ngukusuma Ugwe ukuya gwakisa, O Gwasyepwa Yula, nukubapa abēne uluhobokelo ulwa butulwanongwa bulibōsa, nu bupoki, u Mbepo Mwikemo mu būmi bwābo, ukuti abēne batisakupalamasigwa nu bufwe bwakibili. Abēne bikusyāgānia, Ntwa, ikilo iki, bo abēne bikwĩma pala, iki—iki kilipo ikindukimo kifuki ku kiboko. U Mbepo Mwikemo atwele ubusoke. Ukuketa u Mbepo gwa Kyala ikugwa nkati mbandu, muketile Ikyene kikubomba itolo ukufwana na Masimbo, itolo i ndumi itatu nu kwĩgala. O Kyala, i ndumi ku kila mũndu.

¹⁶⁸ Lilino, Tāta, uswe tukukusuma Ugwe ukuya gwakisa. Unko u Mbepo umpala yula itugasye pakati pa uswe. Uswe tuligĩndika Ikyēne, Kyala; tupaga ikyēne. Ega imyoyo igi nkati mbukyũnge Bwako, Tata, igyene gyo seke sya Ndumi ikilo iki, kangi isya ndumi ukufuma kwa Mbepo Mwikemo iyi yayobigwe pakati pitu. Kangi uswe tukusuma, Tāta Kyala, ukuti Ugwe kwisakuyaga na bēne amasiku gōsa ga būmi bwābo. Kangi tuli “nkisu kisita bumalikisyo” uswe tuli aganaga nabo nkati mula, tupokigwe ni Lilopa ni lipyana Iya Kristi. Uswe tukubapa abene kwa Ugwe lilino, Tāta, bisusye abene na Mbepo Mwikemo Gwako. Kabuno uswe tukusuma ikyene mu Ngamu ya Yeso. Ameni.

¹⁶⁹ Kyala abasaye umwe, bakundwe bangu. Aligwesa uyu ali kifuki na bandu bala aba bĩmile, Bakristi, ponania amaboko gabo akabalilo kako abene bitugesye pási, bapāpo abene. . . balóndēla abene ubwengo bwa Kyala.

¹⁷⁰ Keta mũmo u Mbepo Mwikemo ayĩle mpilikile, mũmo Ikyene kikubomba ikyene palapala pa bumalikisyo? Muketile? Ili Bāngéli lyāyobile, “Unko i. . . bala bābo bikuyoba mu ndimi kiyeye ukwisila mu babili, pamo mma. . . ikinywamufiyo batatu,” umwe muketile. I ndumi komma akabalilo kāko une nāyobāga, ukufuma pāpo iyēne yāmalike. Iyo yo njila ikyēne kibagile ukuya, aligwesa naloliloli gwalugĩndiko nu kupilikisya iki u Mbepo ikuyoba. Polelo fiki fyabonike? Abatulwanongwa bafyukile mmwanya ukupinduka. O, inogona. U Mbepo Mwikemo Mwēne, kisita kufika ikyēne. . . na kukwĩsila i Lisyu, ĩsile nu kupela ububonekele-pabwelu.

¹⁷¹ Une mmenye bamo mwa bandu aba bikuyoba mu ndimi, une mmenye bosa batatu ba abene aba bāyobile; kangi une—une mmenye bala bābo bāpēle isanusyo; une mmenye ubūmi bwābo bo busitabōnāngi pankyēni pa Kyala. Nkundwe Neville apa, untimi gwitu, undumbilili gwa kiMethodisti; uyo yo ndumbilili gwa kiMethodisti, itugesye apa, ālyāmbilile u Mbepo Mwikemo. Junie, ukukilania apa, Nkundwe Jackson, undumbilili uyungi

ugwa kiMethodisti, älyãmbilile Mbepo Mwikemo. Uko ko kutalusya, ni kyabupi kya ndimi nu kusanusya.

¹⁷² Kangi umwe ketesya mumo uswe tulinakyo ikipanga, aligwesa nulugindiki; Kyala ikuyoba. Umwe muketile mumo Umwene ikuyoba itolo katikati ukufwana ni Libangeli; yimo; i ndumi yitikuya yimalike itolo kanunu, Umwene ikuyoba iyene kangi, löli Umwene atisa kuyoba ukukinda katatu kosa; muketile, ukufwana na Masimbo pala. Muketile, Umwene isakupa i ndumi yila; Umwene atikutaniamo siku ikylene, “kabuno u mbepo gwa basololi ikwilambika ku nsololi.” Kilikyosa kikupilikila kangi nikimyeme. . .

¹⁷³ Lilino iyo yo njila i kipanga kikufimbilisigwa ukuya ndubatikio. Lilino kwa umwe bandu mwe mubagile ukuya apa ukufuma panja, mwe mupilike une nguyoba ikylene, iyo yo njila ikylene kibagile ukuya. Muketile, i ndumi yikubuka panja. Keta ifyakukonga? Ikyene kikuboneka palapala *lula*. Ikindukimo kikuboneka, itolo katikati ngati ukuketela-ngani pamo imbepo yiliyosa iyingi. Ngimba Umwene akaya nswigisye? O, une nhobwike fiyo ukumanya ukuti ikindu kilakila iki kyasunguligwe na Pauli Mwikemo, papapa *apa*, kikafwa ukusuluka ukubuka papapa *apa*. Kikali kindu kilakila. O, une nhobwike fiyo une mbagile ukuyoba une ndi yumo gwa bene. Bule umwe? Umma ndaga.

¹⁷⁴ Lilino, kilabo nkilo pa sala ya buhano-na-bubili, uswe tukwegaga i ngulilo ya Laodikiya, kangi iyo yo ngulilo ya *bwegi*. Une ngulonda umwe ukwisa linga umwe mubagile. Une nali itolo ngabile panandi ikilo iki, panongwa yakuti lumo u Mbepo Mwikemo ikuyoba na fyosa bo ifyo. Loli ukwene ku bwandilo tasi, ukwene itolo kifuki maminiti malongo mabili ukufuma pa sala ya lwele-na-yimo. Kangi bwila une ndi kuno kalongo pamo kalongo-na-yimo pa sala, polelo uko ko naloliloli bwandane ukusuluka kuno. Polelo ngimba umwe mukwikyela i—i—i ndumi sya Ntwa? Ngimba umwe naloliloli? Ikyene kikulyesya umoyo gwino.

¹⁷⁵ Kyala abasaye umwe, mwe bana bangu. Umwe mumenye, une mbaganile umwe ni ndumbula yangu yosa. Kangi utubalilo tumo akabalilo kako u Mbepo ikwisa ukukolelela une, ikylene kikukeka fyosa-fibili. . .Iyo yo njila i Lisyu lili, Ikyene lyo lipyasye bo ulubo ulwa lwembe-kubili. Ikyene kikutumula ukwisa, ukubuka, mubwankati, mubwapanja, injila yiliyosa. Löli ikyo kyo iki kikubuta uswe. Ububuto itolo bukutumula u mbili gwakongelelako, i findu ifi uswe tutikulondigwa ukuya nafyo.

¹⁷⁶ Lilino, une ngulonda umwe ukuketesya. Ngimba umwe mwapilike u Mbepo pa busanusi ikilo iki? “Leka ubutoyofu bula!” Ikyo kikubuta. Yaga gwanalöli-ndumbula! Uswe twesa tukusokapa pa bugoloke, löli Kyala amenye ukusengako

amagëngèlemya ukufuma kwa uswe. Ngimba Umwene akaya? Umwene naloliloli ikubomba. Une ngupalisya panongwa ya ikyene. Bule umwe?

¹⁷⁷ Ngimba ugwe unkubapiano unnini apa? Une ndikumbona... Ngimba Teddy...? Une ndikumbona umwëne apa kulikōsa. Ngimba—ngimba uyu...? Umma ndaga, kalumbu, linga ugwe kulonda. Ngimba uyo yo mwanundindwana gwako, Nkundwe Daulton? Mwanundindwa-nko. Umma ndaga. Gwamaka nnunu nkíkùlu nnunu, tuhobwike fiyo ukuti ugwe gwe Nkristi. Umma ndaga, ngimba ulwĩmbo lwĩtu ulununu, lukũlu ulwakusãtila? Unko uswe tugele lumo, itolo bo tukãli ukubōmba, lilino. Itolo i miniti, kalumbu, bo uswe tukãli ukwĩmba *Ega I Ngamu Ya Yeso Na Ugwe*.

¹⁷⁸ Balinga bamenye *Komma Ukwĩbwa Ulwĩpũto Lwa Kukãya?* Balinga bikwĩpũta mu kãya kãko, akãya kĩnu kikwĩpũta? O, ikyo kyo kinunu. Unko uswe tugele ulwene kamokene, itolo bo tu tubalilo twaiyolo lilino:

Komma ukwĩbwa u lwĩpũto lwa kunyũmba,
Yeso ikulonda ukwagana na ugwe apo;
Umwëne isa kukupãkisyã ugwe lōsa,
O, komma ukwĩbwa u lwĩpũto lwa nyũmba.

Umwe muluganile ulo? Unko uswe tugele ulwene kangĩ:

Komma ukwĩbwa u lwĩpũto lwa nyũmba,
Yeso ikulonda ukwagana na ugwe mula; (Ugwe
ulinalyo ilisiku limo, lilino.)
Umwëne isakukupãkisyã ugwe,
O, komma ukwĩbwa u lwĩpũto lwãko lwa
nyũmba.

¹⁷⁹ [Kalumbu ikuyoba, “Nkundwe Branham, ngimba une mbagile ukuyoba ikindikimo?”—Nsimbi] Naloli mbagile, Kalumbu. [Kalumbu ikwãnda ikuyoba. Ubuyo busitakandu pa tepi.] Kalumbu Nash, ikyo kyo kinunu fiyo. O, linga ugwe itolo kwisa:

Linga uswe tukusũbĩla kangĩ kisita kwilamwa
siku, Umwene naloliloli isakukutwãla ugwe
panja;

Ega itolo unsigo gwako kwa Ntwa polelo gileke
igyene pala.

Gileke igyëne pala, gileke igyëne pala
Ega unsigo gwako kwa Ntwa nukugileka
igyene pala;

Linga uswe tukusũbĩla kangĩ nasiku
ukwilamwa, Umwene naloliloli
isakubatwãla umwe panja;

Ega unsigo gwako kwa Ntwa nu kugileka
igyene pala.

¹⁸⁰ Ngimba umwe mutikugana sila inyĩmbo syaiyolo? O, une itolo... Une ngwitika ukuti abanyāmbála bala bāsálile ikisimbilo nukupūtilígwa na Mbepo Mwikemo ukubala ikyo.

¹⁸¹ Bo umfwamaso Fanny Crosby akabalilo káko bala abāndu bankĩsu ba lisiku lila bāgelile ukunténdéka umwēne ukusimba inyĩmbo syankĩsu, balinkuti, “Fiki, ugwe kuyaga nkikulu nkabi.”

Umwene alinkuti, “Une mbāgulile ubumi bwangu kwa Kristi, nu lwēke lwangu bosa.” Umwene ali mfwamaso, umwe mumenye. Alinkuti, “Une—une ngumelígwa u būmi bwāngu na fyōsa kwa Kristi.” Umwene alinkuti . . .

¹⁸² Kangi polelo abēne mu luko lwa kuya bakalálisígwe ku mwēne panongwa yakuti umwēne āpíkile u lusako bo ulu. Umwēne akāgulisye ubwābuke-bwakupāpigwa bwāke bo yu Tāta Presley na bala bābōmbíle, lōli umwēne—umwēne ālyūmilisye u bumobwene bwāke. Polelo umwene—umwene . . . Abene—abene balinkundeka umwene, balinkuti, “Polelo akabalilo kako ugwe kufika ku Mwanya, linga bulipo u buyo bo bula,” alinkuti, “linga ugwe uli bo ugwe uli apa, ugwe kuyaga mfwamaso.” Alinkuti, “Bule linga ugwe *uli* mfwamaso,” alinkuti, “ngimba ugwe kummanyaga bulebule Umwene?”

Umwene alinkuti, “Une ngumanyaga Umwene. Une ngwisakummanya Umwene.”

Alinkuti, “Bule linga ugwe uli mfwamaso? Bule linga ugwe *uli* mfwamaso?”

Umwēne alinkuti, “Une nisa kupalamasya kuli ifikoko fya misumali.” Polelo umwene alinkusyumbutuka, umwene alinkwanda ukwenda ukugomokela, kangi umwene alinkuti:

Une ngwisakummanya Umwene, Une
ngwisakummanya Umwene,
Kangi ndabuligwe pa lubafu Lwāke une
nisakwīma;
Une ngwisakummanya Umwene, Une
ngwisakummanya Umwene
Ukwīsila mu bulabe bwa misumali mfiboko
Fyake.

¹⁸³ O Yeso gwāngu, na fila ifilonda fihano ifipala, fikusōk’lililopa kuli une kwīsilya, ngimba une mbagíle bulebule ukupīka umpala Yula? Unko une mfwe, unko une mbuke i . . . Unko une mbūke injila ya kilikyōsa, lōli nasiku ukundega une numpike yula umpala unsōk’lililopa Yula kwīsilya uyu āfwílile une. Éna.

¹⁸⁴ Kangi bo ugwe kusoka ikilo iki, ugwe kulonda uku: *Ega Ingamu ya Yeso Na Ugwe*. Umma ndaga, kalumbu. Ngimba uswe twisakwima lilino, twesa palikimo.

. . . i Ngamu ya Yeso na ugwe,
Mwana gwa busulumanie ni soka;

Iyene ubuhofu nu lupembusyo yisakukupaga
 ugwe,
 Ega Iyene kulikosa ugwe kubuka.
 Ngamu Imbala, (Ngamu Imbala!) O bunyafu
 buki! (O bunyafu buki!)
 Lusubilo lwa kisu kangu buhofu bwa
 Kumwanya;
 Ngamu Imbala, (Ngamu Imbala!) O bunyafu
 buki!
 Lusubilo lwa kisu kangu buhofu bwa
 Kumwanya.

Lilino bo uswe tukwinamisya imitu gyitu, kangu nukwimba
 nubutofu:

Pa Ngamu ya Yeso tukwinama,
 Tukugwa bukupame pa malundi Gake,
 Mwalafyale gwa banyafyale ku Mwanya
 twisakumfwik'ingiga Umwene,
 Akabalilo kako ubulendo bwitu bumalike.
 Ngamu Imbala, O yo nyafunki!
 Lusubilo lwa kisu kangu buhofu bwa
 Kumwanya;
 Ngamu Imbala, O yo nyafunki! (Bunyafu
 buki!)
 Lusubilo lwa kisu kangu buhofu bwa
 Kumwanya.

60-1206 I Ngulilo Ya Kipānga Kya Smirina
Kitembe Kya Branham
Jeffersonville, Indiana U.S.A.

KYANGONDE

©2026 VGR, ALL RIGHTS RESERVED

VOICE OF GOD RECORDINGS
P.O. BOX 950, JEFFERSONVILLE, INDIANA 47131 U.S.A.
www.branham.org

Ukusasania isya kwegwelelakwegelela

Ukusoka isya kwegwelelakwegelela. Ubwabuke bosa bukanisigwe. Ilibuku ili libagile ukubindikisigwa mfikalatasi pa kompyuta ya kunyumba ukuti ufibombelege imbombo yuyugwe pamo ukubayabilako abangi, kisita kuhombigwa, fiyege fyombo fyakubombela imbombo pakusasania Inongwa inunu isya Yeso Kristi. Ilibuku ili likabagila ukuulisigwa, pamo ukubindigwa ukuti gayege mingimingi, pamo ukusanusigwa pa webusaiti, pamo ukubikigwa mmakina agakusungasunga, pamo ukusanusigwa mu ndimi isingi, pamo ukulibombela imbombo iyakusyagilamo ihela kisita kwitikisigwa mwakalata unsimbigwe ugwa Voice Of God Recordings®.

Linga kulonda upilike inyingi pamo ifyombo ifingi ifi filipo ulisimbilaga ku:

VOICE OF GOD RECORDINGS

P.O. Box 950, JEFFERSONVILLE, INDIANA 47131 U.S.A.

www.branham.org